

DOI: 10.7251/GFP2515163M

UDC: 343.85:[343.53:336.741.1

Pregledni rad

Datum prijema rada:
27. maj 2025.

Datum prihvatanja rada:
20. jun 2025.

Prekršaji iz zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

Apstrakt: U februaru 2024. godine u Bosni i Hercegovini je usvojen novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti¹. Poglavlje XIII. Kaznene odredbe, odnosno član 100. Zakona propisuje kažnjavanje pravnih lica i odgovornih lica u pravnom licu, tj. obveznika provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, od strane nadzornih organa, za brojne kažnjive radnje, odnosno prekršaje. Namjera je autora, najprije da ukažu na to ko su obveznici na koje se odnosi zakon, zatim ko su njihovi nadzorni organi, te na koncu koje radnje obveznika imaju obilježja prekršaja i u kom se rasponu mogu izreći sankcije za nesprovođenje ovoga zakona. Ono što je novina, a što je drukčije regulisano ovim u odnosu na prethodno važeći zakon, a veoma je važno za istaći, jeste to da svi prihodi koji nastanu primjenom ovog novog zakona predstavljaju prihod budžeta onog nivoa vlasti čiji nadzorni organ izrekne prekršajnu sankciju, tj. novčanu kaznu. Stav je autora da je, a s obzirom na činjenicu da su kao prekršaj određene i sankcionisane brojne radnje obveznika, hitno neophodna edukacija svih obveznika primjene ovoga zakona. Istovremeno, autori zastupaju stav da gornja granica, odnosno maksimum novčane kazne za kažnjavanje u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, koja je određena ovim zakonom u iznosu od 200.000,00KM, nije adekvatna kazna za pojedine obveznike primjene ovog zakona, posebno iz finansijskog sektora (banke, osiguravajuća društva, mikrokreditne organizacije i sl.), kao i da nije adekvatno određena novčana kazna za samostalne preduzetnike, u smislu da je preniska.

Ključne riječi: SPNFT, obveznici, nadzor, radnje prekršaja, novčana kazna.

Prof. dr Goran Maričić

Vanredni profesor na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta za poslovne studije u Banjoj Luci

Doc. dr Gojko Pavlović

Docent na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta za poslovne studije u Banjoj Luci

1. UVODNA RAZMATRANJA

Prekršaj je svako protivpravno djelo koje predstavlja kršenje javnog poretka ili propisa o ekonomskom i finansijskom poslovanju, a koje je kao takvo propisano zakonom ili drugim propisom, za koje su određena obilježja prekršaja i za koje su propisane sankcije².

¹ Sl. glasnik BiH, broj 13/2024.

² Vidjeti: Lj. Mitrović, G. Maričić, G. Pavlović, Prekršaji u privredi Republike Srpske, Zbornik radova, *Krivičnoprocesni instrumenti*

Zakon o prekršajima BiH³ u članu 18. propisuje sljedeće vrste sankcija koje mogu biti izrečene licu odgovornom za učinjeni prekršaj, a to su: novčana kazna, uslovna osuda, ukor i zaštitne mjere. Zakon predviđa da se novčana kazna može propisati fizičkom licu u najvećem iznosu od 10.000,00 KM, odgovornom licu u pravnom licu novčana kazna u najvećem iznosu od 20.000,00 KM, a pravnom licu novčana kazna u najvećem iznosu od 200.000,00 KM.

S tim u vezi, treba istaći da Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u svojim kaznenim odredbama propisuje samo jednu vrstu prekršajne sankcije, i to novčanu kaznu, a njen zakonski maksimum iznosi 200.000,00 KM. Naime, Zakon u članu 100. Kažnjavanje pravnih lica i odgovornih lica u pravnom licu za prekršaje, propisuje tri raspona novčanih kazni, za brojne prekršajne radnje o kojima ćemo detaljnije govoriti u nastavku, i to:

1. u iznosu od 5.000 KM do 20.000 KM za prekršaj pravnog lica,
2. u iznosu od 20.000 KM do 80.000 KM za prekršaj pravnog lica ili lica koje obavlja profesionalne djelatnosti i
3. u iznosu od 50.000 KM do 200.000 KM za prekršaj pravnog lica.

Istovremeno, Zakon propisuje da će se kaznom u rasponu od 5.000 KM do 20.000 KM kazniti pravno lice koje dopusti plaćanje gotovinom u istom ili većem iznosu od 30.000 KM, a da će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 5.000 KM kazniti odgovorno lice u pravnom licu za prekršaje iz stava 1, novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 10.000 KM odgovorno lice u pravnom licu za prekršaje iz stava 2, te novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 20.000 KM odgovorno lice u pravnom licu za prekršaje iz stava 3.

Zakon predviđa i kažnjavanje fizičkog lica koje obavlja samostalnu djelatnost, a koja je podpada pod obveznike provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti iz člana 5. ovog zakona, i to novčanom kaznom u iznosu od 2.000 KM do 10.000 KM za prekršaje navedene u stavovima 1., 2. i 3. člana 100.

Konačno, pravno lice će se kazniti i za prekršaj ako je počinjen u njegovu korist od bilo kojeg lica koje djeluje samostalno ili kao dio tijela tog pravnog lica, a čija se rukovodeća pozicija u pravnom licu zasniva na ovlaštenju za zastupanje pravnog lica, ovlaštenju za donošenje odluka u ime pravnog lica ili ovlaštenju za obavljanje kontrole u pravnom licu. Takođe, pravno lice će se kazniti i za prekršaj ako je on počinjen u korist tog pravnog lica od bilo kojeg lica koje je podređeno tom pravnom licu, a usljed nedostatka nadzora ili kontrole od rukovodećeg lica.

2. OBVEZNICI PROVOĐENJA MJERA I NJIHOVI NADZORNI ORGANI

Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u članu 5. propisuje ko su obveznici provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.⁴ Istovremeno, u članu 93. Zakona, nadzor nad radom

efikasnosti državne reakcije na kriminalitet (norme i praksa), Bijeljina, 2022, str. 304-328.

³ Sl. glasnik BiH, broj 41/2007, 18/2012, 36/2014, 81/2015 i 65/2020.

⁴ Vidjeti: G. Maričić, G. Pavlović, *Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma - važeći pravni okvir u BiH i novine u pravu Evropske unije*, Zbornik radova, *Usaglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama EU – stanje u BiH i iskustva drugih*, Banja Luka, 2024, str. 158-180.

pobrojanih obveznika iz člana 5. ovog zakona, a u vezi s provođenjem zakona i drugih propisa kojima se regulišu obaveze provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti dužni su provoditi sljedeći organi i agencije:

Tabela 1: Obveznici i nadzorni organi

Obveznici iz člana 5. Zakona	Nadzorni organi iz člana 93. Zakona
a) banka	Agencija za bankarstvo RS i Agencija za bankarstvo F BiH
b) mikrokreditna organizacija	Agencija za bankarstvo RS i Agencija za bankarstvo F BiH
c) davalac lizinga	Agencija za bankarstvo RS i Agencija za bankarstvo F BiH
d) institucija elektronskog novca	Agencija za bankarstvo RS i Agencija za bankarstvo F BiH
e) ovlašteni mjenjači	Poreska uprava Republike Srpske, Finansijska policija F BiH (Devizni inspektorat) i Direkcija za finansije BDBiH, a Agencija za bankarstvo F BiH i Agencija za bankarstvo RS posredno preko banaka
f) društvo za osiguranje koje ima dozvolu za obavljanje poslova životnog osiguranja;	Agencija za osiguranje RS i Agencija za nadzor osiguranja F BiH
g) posrednik i zastupnik u osiguranju koji se bave djelatnošću posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju pri zaključivanju ugovora o životnom osiguranju i drugim osiguranjima povezanim s ulaganjem, sa izuzetkom zastupnika u osiguranju koji se bave djelatnošću zastupanja u životnom osiguranju u ime i za račun društva za osiguranje	Agencija za osiguranje RS i Agencija za nadzor osiguranja F BiH
h) društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima;	Agencija za osiguranje RS, Komisija za vrijednosne papire F BiH i Komisija za hartije od vrijednosti BDBiH
i) berzanski posrednik	Komisija za hartije od vrijednosti RS, Komisija za vrijednosne papire F BiH
j) banka skrbnik	Komisija za hartije od vrijednosti RS, Komisija za vrijednosne papire F BiH i Agencija za bankarstvo F BiH u okviru svojih nadležnosti
k) društvo za upravljanje investicionim fondovima	Komisija za hartije od vrijednosti RS, Komisija za vrijednosne papire F BiH i Komisija za hartije od vrijednosti BDBiH
l) društvo za faktoring	Komisija za hartije od vrijednosti RS, Agencija za bankarstvo F BiH i Direkcija za finansije BDBiH
m) pružalac usluga povezanih s virtuelnim valutama	Komisija za hartije od vrijednosti RS, Komisija za vrijednosne papire F BiH i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH)
n) priređivač igara na sreću, u skladu s propisima kojima se uređuju sistem i uslovi priređivanja igara na sreću;	Republička uprava za igre na sreću RS, Federalna uprava za inspekcijske poslove F BiH i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH)

o) lica koja obavljaju profesionalne djelatnosti, i to:

1) privredno društvo za reviziju,

2) privredna društva i preduzetnici registrirani za pružanje knjigovodstvenih i računovodstvenih usluga,

3) poreski savjetnik te sva ostala lica koje se obavežu da će direktno ili pomoću drugih lica s kojima su ta ostala lica povezana pružati materijalnu pomoć, podršku ili savjete o poreznim pitanjima kao glavnu poslovnu djelatnost ili profesionalnu aktivnost;

4) notar, advokat i advokatsko društvo, ako učestvuju, bilo da djeluju u ime svog klijenta bilo za svog klijenta, u bilo kojoj vrsti finansijskih transakcija ili transakcija koje uključuju nekretnine ili pružaju pomoć u planiranju ili provođenju transakcija za svoje klijente u vezi s: 1. kupovinom ili prodajom nekretnina ili poslovnih subjekata, 2. upravljanjem novcem, vrijednosnim papirima ili drugom imovinom klijenta, 3. otvaranjem ili vođenjem računa kod banke, što uključuje bankarske račune, štedne uloge ili račune za poslovanje s vrijednosnim papirima, 4. prikupljanjem sredstava neophodnih za osnivanje, obavljanje djelatnosti i upravljanje privrednim društvima, 5. osnivanjem, poslovanjem ili upravljanjem privrednim društvom, upravljanjem trustovima, fondacijama ili sličnim strukturama;

Republička uprava za inspekcijske poslove RS, Federalna uprava za inspekcijske poslove FBiH i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH)

nadzor nad radom notara obavljaju Ministarstvo pravde RS, Notarska komora FBiH i Pravosudna komisija BDBiH;

nadzor nad radom advokata i advokatskih društava obavljaju Advokatska komora RS i Advokatska komora FBiH. Nadzor nad advokatima i advokatskim društvima iz BDBiH vršit će advokatske komore entiteta u kojima su upisani.

p) pravno lice i preduzetnik koji nije banka, i/ili koje nije predmet nadzora od organa nadležnih za finansijski sektor, a koje provode jednu ili više aktivnosti ili operacija za račun klijenta, kao što su: 1) usluga prijenosa novca i vrijednosti, 2) izdavanje ostalih sredstava plaćanja i upravljanje njima, kao što su putnički čekovi i bankarske mjenice, ako ta djelatnost nije platna usluga u smislu zakona kojim se uređuje platni promet, 3) izdavanje garancije, 4) investiranje, administriranje ili upravljanje sredstvima za drugo lice i davanje savjeta u vezi s tim, 5) iznajmljivanje sefa, 6) forfeting, 7) davanje zajma, kreditiranje, nudenje i posredovanje u pregovorima o zajmu;

Republička uprava za inspekcijske poslove RS, Federalna uprava za inspekcijske poslove FBiH i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH);

r) pošta, ako obavlja usluge platnog prometa

Republička uprava za inspekcijske poslove RS, Agencija za bankarstvo FBiH u okviru nadležnosti nadzora platnog prometa i Inspektorat Vlade BDBiH

s) pružalac usluga trusta ili privrednog društva, ako ove usluge ne vrše subjekti koji su navedeni u stavu (1) tačka o) ovog člana

Federalna uprava za inspekcijske poslove FBiH, Republička uprava za inspekcijske poslove RS i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH)

t) pravno lice i preduzetnik, koji su registrirani za obavljanje djelatnosti trgovine plovilima, vozilima i letjelicama.

Federalna uprava za inspekcijske poslove FBiH, Republička uprava za inspekcijske poslove RS i Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH).

Izuzetno pod obveznikom se podrazumijevaju i:

a) trgovac plemenitim metalima i trgovac dragim kamenjem kada se angažiraju u bilo kojoj gotovinskoj transakciji s klijentom, jednakoj ili većoj od 20.000 KM,

b) trgovac umjetničkim predmetima ili lice koje djeluje kao posrednik u trgovini umjetničkim predmetima, kada su uključene, između ostalog, umjetničke galerije, aukcijske kuće, ako vrijednost transakcije ili niza povezanih transakcija iznosi 20.000 KM ili više, kao i lice koje pohranjuje umjetnička djela ili njima trguje ili djeluje kao posrednik u trgovini umjetničkim djelima, kada se navedeno odvija u slobodnim lukama, ako vrijednost transakcije ili niza povezanih transakcija iznosi 20.000 KM ili više,

c) posrednik u prometu nekretninama, uključujući kada posreduje u iznajmljivanju nekretnine, ali samo u vezi s transakcijama u kojima je mjesečna najamnina u vrijednosti od 20.000 KM i većoj.

Federalna uprava za inspekcijske poslove FBiH, Direkcija za finansije BDBiH (Poreska uprava BDBiH) i Uprava za inspekcijske poslove RS.

3. ANALIZA PREKRŠAJNIH RADNJI OBVEZNIKA

Kao što smo već istakli Zakon o sprečavanju u pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti propisuje samo jednu prekršajnu sankciju, a to je novčana kazna. U članu 100. Zakona propisana su ponašanja suprotna zakonu, odnosno brojni prekršaji i, kako smo rekli, tri raspona novčanih kazni za te prekršaje. U skladu sa zakonom **će se:**

1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 20.000 KM kazniti za prekršaj pravno lice ukoliko:

a) ne sačini odgovarajuće politike i procedure kojima će, radi efikasnog upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, obuhvatiti sve propisane mjere;

b) ne usklađuje analizu rizika prije svih bitnih promjena u poslovnim procesima i poslovnoj praksi koje mogu uticati na mjere koje se preduzimaju radi sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te ukoliko pri uvođenju novog proizvoda, eksternalizovane aktivnosti ili kanala distribucije, kao i prilikom uvođenja novih tehnologija za postojeće i nove proizvode, ne sprovede procjenu rizika radi identifikovanja i procjene o tome kako navedene promjene utiču na izloženost riziku od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, te i ako ne preduzme primjerene mjere za smanjenje rizika i efikasno upravljanje tim rizikom;

c) ne imenuje ovlaštena lica ili ne obavijesti FOO o tom imenovanju⁵, od-

⁵ Kada je to primjereno veličini i prirodi posla obveznika, za ovlašteno lice potrebno je osigurati rukovodeće radno mjesto po sistematizaciji radnih mjesta sa svim pravima i naknadama tog nivoa organizacione strukture, a koje ima direktnu i neposrednu vezu s upravom i nadzornim odborom obveznika, te koje omogućava brzo, kvalitetno i pravovremeno izvršavanje zadataka propisanih ovim zakonom i odredbama koje iz njega proizlaze. Za obveznike koji imaju četiri ili manje zaposlenih, ukoliko nije imenovano, ovlaštenim licem smatra se zakonski zastupnik ili drugo lice koje vodi poslove obveznika, odnosno odgovorno lice obveznika prema zakonskim propisima. Ovlašteno lice samostalno obavlja zadatke iz svoje nadležnosti, a obveznik je dužan osigurati prisustvo ovlaštenog lica prilikom obavljanja neposrednog nadzora i osigurati

nosno, s ciljem dostavljanja informacija FOO-u, te za izvršenje ostalih zakonom propisanih dužnosti, obveznik ne imenuje ovlašteno lice i jednog ili više zamjenika ovlaštenog lica. Takođe, ako obveznik FOO-u ne dostavi podatke o ličnom imenu i nazivu radnog mesta ovlaštenog lica i njegovog zamjenika, kao i podatke o ličnom imenu i nazivu radnog mjesta člana najvišeg rukovodstva odgovornog za primjenu ovog zakona, kao i svaku promjenu tih podataka najkasnije u roku od osam dana od dana imenovanja;

d) ne sastavi listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, u propisanom roku ili na propisani način u skladu sa smjernicama FOO-a i nadležnih nadzornih organa, odnosno sredstava i klijenata u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje i ne dopunjava je na osnovu informacija koje su im dostupne o novim trendovima i tipologijama pranja novca i finansiranja terorizma. Takođe, u slučaju izmijenjenih okolnosti u poslovanju obveznika, ako su one važne za primjenu zakona, obveznik je dužan sačiniti dopunu liste indikatora. Listu indikatora i dopune liste obveznik je dužan dostaviti FOO-u i nadzornom organu u roku od 30 dana od dana sačinjavanja;⁶

e) ne sačini zabilješke o zaprimanju usmenih naloga od FOO-a u vezi sa prestankom važenja naloga za privremenu obustavu transakcija i naloga za privremenu obustavu pristupanja sefu, kao i naloga obvezniku za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja klijenta i ne pohrani, tj. ne sačuva te zabilješke u svojoj evidenciji.

(2) Nadalje, novčanom kaznom u iznosu od 20.000 KM do 80.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ili lice koje obavlja profesionalne djelatnosti ukoliko:

a) ne sačini analizu rizika, odnosno procjenu rizika pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje kako bi identifikovao, procijenio, razumio i smanjio rizike od pranja novca, finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, uzimajući u obzir faktore rizika koji se odnose na: klijente; države ili geografska područja; proizvode, usluge ili transakcije; te kanale distribucije.

b) ne preduzme mjere identifikacije i praćenja klijenta koje podrazumijevaju:

- utvrđivanje identiteta klijenta i provjeru njegovog identiteta na osnovu dokumenata, podataka ili informacija dobijenih od pouzdanih i nezavisnih izvora ili putem sredstava elektronske identifikacije ili neposrednim uvidom u javni registar u BiH;

- utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika i preduzimanje razumnih mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika klijenta, korištenjem relevantnih informacija ili podataka dobijenih iz pouzdanog izvora i to na način da se obveznik može uvjeriti da zna ko je stvarni vlasnik, uključujući preduzimanje mjera potrebnih za razumijevanje prirode poslovanja

da ovlašteno lice direktno komunicira predstavnicima nadzornih organa i pruži im svu neophodnu pomoć za nesmetano vršenje neposrednog nadzora.

⁶ Savjet ministara BiH, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti BiH, je u obavezi da donese podzakonski akt kojim se uspostavlja lista indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija odnosno sredstava i klijenata u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti, koja će obavezno predstavljati dio liste indikatora obveznika. Ovim aktom utvrđuju se način i parametri za formiranje, ažuriranje i objavljivanje liste indikatora obveznika.

klijenta, vlasničke i kontrolne strukture klijenta kada je klijent privredno društvo, drugo pravno lice i s njime izjednačen subjekat ili trust i s njime izjednačen subjekat stranog prava;

- prikupljanje i procjenu informacija o svrsi i namjeni poslovnog odnosa ili transakcije i drugih podataka u skladu sa zakonom;

- provođenje stalnog praćenje poslovnih odnosa, uključujući i kontrolu transakcija tokom poslovnog odnosa kako bi se osiguralo da su transakcije koje se obavljaju u skladu sa saznanjima obveznika o klijentu, poslovnom profilu i profilu rizika, te prema potrebi, izvoru novčanih sredstava, uključujući procjenu vjerodostojnosti informacija o porijeklu imovine koja je ili će biti predmet poslovnog odnosa, odnosno transakcije i osiguravanja ažuriranja dokumentacije, podataka ili informacija koje se vode;

- utvrđivanje da li je klijent politički eksponirano lice;⁷

Obveznik je dužan preduzeti prethodno navedene mjere:

- prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa s klijentom;
- kod obavljanja transakcije u iznosu 30.000 KM ili više bez obzira da li je transakcija obavljena u obliku jedne operacije ili više operacija koje se čine povezanima;

- kod obavljanja povremene transakcije koja predstavlja prenos novčanih sredstava u iznosu od 2.000 KM ili više;

- kod postojanja sumnje u vjerodostojnost i adekvatnost prethodno dobijenih informacija o klijentu ili stvarnom vlasniku;

- kod postojanja sumnje na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti bez obzira na iznos transakcije ili sredstava, odnosno bez obzira na sva moguća odstupanja, izuzeća ili pragove.⁸

c) ne provjeri identitet klijenta i stvarnog vlasnika prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije, a izuzetno može provjeru identiteta klijenta i stvarnog vlasnika izvršiti u toku uspostave poslovnog odnosa ako je to potrebno kako ne bi došlo do prekida uobičajenog poslovanja i u slučaju gdje je rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nizak. U takvim situacijama spomenuti postupci provode se što je prije moguće nakon prvog kontakta. Takođe, samo izuzetno obveznik koji je finansijska institucija, može otvoriti račun pod uslovom da postoje odgovarajući zaštitni mehanizmi koji osiguravaju da klijenti ili neko u njihovo ime ne provodi transakcije dok nije postignuta

⁷ Takođe, obveznik mora da svojim internim aktom definiše procedure za provođenje ovih mjera, te je prilikom njihovog provođenja dužan provjeriti da li je lice koje tvrdi da djeluje u ime klijenta za to i ovlašteno, te u skladu s odredbama zakona utvrditi i provjeriti identitet tog lica. Obim primjene mjera zavisi od procjene rizika, a mjere se moraju provoditi tokom trajanja poslovnog odnosa s klijentom na osnovu procjene rizika ili kada se promijene relevantne okolnosti u vezi s klijentom. Nadalje, obveznik treba osigurati da propisane mjere identifikacije i praćenja budu odobrene od najvišeg rukovodstva, te je dužan da nadzornim organima na njihov zahtjev, dostavi odgovarajuće analize, dokumente i druge podatke kojima dokazuje da su preduzete mjere primjerene u odnosu na utvrđene rizike od pranja novca i finansiranja terorizma.

⁸ Obveznik je dužan kontinuirano preduzimati mjere identifikacije i praćenja za sve postojeće klijente na osnovu materijalnosti i rizika, te provoditi postupak identifikacije i praćenja nad tim postojećim odnosima u odgovarajućim trenucima, uzimajući u obzir da li su i kada mjere identifikacije i praćenja prethodno realizirane, kao i adekvatnost dobivenih podataka. Prilikom transakcije koja se obavlja na osnovu prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa kod obveznika, obveznik će u okviru mjera identifikacije i praćenja samo provjeriti identitet klijenta, odnosno lica koje transakciju obavlja te prikupiti podatke koji mu nedostaju.

potpuna usklađenost sa zahtjevima identifikacije i praćenja.

d) ne pribavi podatke neophodne za identifikaciju, a koji se odnose na:

- za fizička lica⁹: ime i prezime, prebivalište, dan, mjesec i godina rođenja, jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta, naziv i broj identifikacione isprave, naziv i državu izdavaoca, te državljanstvo;

- za fizičko lice kojem je namijenjena transakcija: ime i prezime, prebivalište, te podatak o jedinstvenom matičnom broju fizičkog lica ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako mu je taj podatak dostupan;

- za preduzetnika i drugu samostalnu djelatnost: 1) naziv, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacioni broj preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kada se u svrhu poslovanja preduzetnika ili obavljanja druge samostalne djelatnosti uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija; 2) naziv, adresa sjedišta preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kojem je namijenjena transakcija, te jedinstveni identifikacioni broj preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, samo ako mu je taj podatak dostupan;

- za pravno lice za koje se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija, odnosno za pravno lice u čije se ime uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija: naziv, pravni oblik, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacioni broj pravnog lica;

- za pravno lice kojem je namijenjena transakcija obveznik pribavlja podatke o nazivu i adresi sjedišta tog pravnog lica, te podatak o jedinstvenom identifikacionom broju pravnog lica ako mu je taj podatak dostupan;

- za stvarnog vlasnika klijenta: ime i prezime, država prebivališta, dan, mjesec i godina rođenja, državljanstvo/državljanstva i jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako je dostupan;

- podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa, uključujući i informaciju o djelatnosti klijenta;

- datum i vrijeme uspostavljanja poslovnog odnosa;

- datum i vrijeme pristupa sefu;

- datum i vrijeme provođenja transakcije, iznos i valutu u kojoj se obavlja transakcija, način provođenja transakcije, te svrhu/namjenu transakcije;

- o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa;

- o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije;

⁹ Pod fizičkim licem podrazumijeva se: fizičko lice ili njegov zakonski zastupnik, preduzetnik ili lice koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, a koje uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, odnosno za koju se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju; zakonski zastupnik i punomoćnik koji za pravno lice uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju; punomoćnik koji za klijenta uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju i fizičko lice koje pristupa sefu. Izuzetno ako obveznik nije u mogućnosti pribaviti podatak o jedinstvenom identifikacionom broju fizičkog lica stranca kojem nije izdat lični identifikacioni broj, dužan je pribaviti podatak o vrsti, broju, izdavaocu i državi identifikacione isprave na osnovu koje je utvrdio i provjerio identitet tog fizičkog lica. Prilikom identifikacije lica, obveznik je dužan pribaviti ovjerenu kopiju identifikacionog dokumenta ili sačiniti njegovu kopiju uvidom u original ili ovjerenu kopiju, kojom se smatra i elektronski dokument. Na kopiji, u papirnoj ili elektronskoj formi, obveznik će osigurati zapise o vremenu kada je identifikacija izvršena, te ime i prezime zaposlenika koji je izvršio identifikaciju. Savjet ministara BiH, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti BiH, može podzakonskim aktom pobliže definisati sadržaj podataka koje je obveznik dužan pribaviti u svrhu provođenja mjera identifikacije i praćenja i obavještanja FOO-a.

- kao i druge podatke o sumnjivim transakcijama, sredstvima i licima koji su mu potrebni za obrazloženje razloga za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorizma u skladu s članom 42. zakona.

Takođe, istom kaznom će se kazniti obveznik i ukoliko ne odredi i ne utvrdi identitet lica na način i u slučajevima koji su predviđeni zakonom, a to su:

- za klijenta koji je fizičko lice i njegovog zakonskog zastupnika utvrđuje i provjerava njegov identitet prikupljanjem podataka uvidom u lični važeći identifikacioni dokument klijenta u njegovom prisustvu;

- ako uvidom u lični identifikacioni dokument nije moguće prikupiti sve propisane podatke, nedostajući podaci prikupljaju se iz drugih važećih javnih isprava koje podnese klijent;

- ako je klijent preduzetnik ili lice koje se bavi drugom samostalnom djelatnošću, obveznik prikuplja podatke uvidom u original ili ovjerenu kopiju dokumentacije iz javnog registra koja ne smije biti starija od tri mjeseca, odnosno neposrednim uvidom u javni registar¹⁰;

- ako klijent, koji je fizičko lice, preduzetnik ili lice koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, posredstvom punomoćnika uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, obveznik utvrđuje i provjerava identitet punomoćnika uvidom u lični identifikacioni dokument punomoćnika u njegovom prisustvu;

- ako uvidom u lični identifikacioni dokument punomoćnika nije moguće prikupiti sve propisane podatke, nedostajući podaci prikupljaju se iz drugih važećih javnih isprava koje podnese punomoćnik;

- podatke o fizičkom licu, preduzetniku ili licu koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, obveznik pribavlja iz ovjerene punomoći i kopije važećeg ličnog identifikacionog dokumenta fizičkog lica koje mu dostavi punomoćnik;

- identitet klijenta koji je pravno lice ili pravni aranžman obveznik utvrđuje i provjerava uvidom u original ili ovjerenu kopiju dokumentacije iz sudskog ili drugog javnog registra koju mu u ime pravnog lica dostavi zakonski zastupnik ili opunomoćenik pravnog lica, ili na drugi način u skladu s ovim zakonom (dokumentacija mora biti ažurna, tačna i odražavati stvarno stanje klijenta i ne smije biti starija od tri mjeseca);

- obveznik može utvrditi i provjeriti identitet pravnog lica neposrednim uvidom u sudski ili drugi javni registar (na izvodu iz registra u koji je ostvaren uvid obveznik u formi zabilješke upisuje datum i vrijeme, te ime i prezime lica koje je ostvarilo uvid);

- obveznik utvrđuje identitet i preduzima razumne mjere za provjeru identiteta stvarnih vlasnika klijenta koji je pravno lice pomoću sljedećih informacija: a) identiteta fizičkog lica, ili više njih, koji su stvarni vlasnici; b) identiteta fizičkog lica, ili više njih, koji vrše kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom na drugi način ako postoji sumnja da je lice iz tačke a) ovog stava, ili više njih, stvarni vlasnik, ili kada nijedno fizičko lice ne vrši kontrolu putem vlasničkog udjela; c) identiteta relevantnog fizičkog lica na poziciji najvišeg rukovodećeg službenika ako nijedno fizičko lice nije identificirano u skladu sa tač. a) ili b);

- obveznik utvrđuje identitet i preduzima razumne mjere za provjeru identiteta stvarnih vlasnika klijenta koji je pravni aranžman utvrđivanjem identiteta sljedećih lica: a) osnivača; b) upravitelja; c) zaštitnika, ako postoje; d) korisnika, ili u slučaju kada se

¹⁰ Na izvodu iz registra u koji je ostvaren neposredni uvid obveznik u obliku zabilješke upisuje datum i vrijeme, te ime i prezime lica koje je ostvarilo uvid.

pojedinci koji imaju korist od pravnog aranžmana ili subjekta tek trebaju utvrditi, grupe lica u čijem je interesu pravni aranžman ili subjekat osnovan odnosno djeluje; e) svakog drugog fizičkog lica koje vrši krajnju kontrolu nad trustom putem direktnog ili indirektnog vlasništva ili na drugi način; f) za druge vrste pravnih aranžmana utvrđivanjem identiteta lica na ekvivalentnim ili sličnim pozicijama;

- za korisnika ili korisnike koji su određeni po karakteristikama ili po kategoriji finansijska institucija obveznik treba pribaviti dovoljno informacija kako bi bila uvjerena da će moći utvrditi identitet korisnika u vrijeme isplate ili kada korisnik ima namjeru da ostvari stečena prava;

- ostale podatke, osim podataka o stvarnom vlasniku, obveznik prikuplja uvidom u originale ili ovjerene kopije isprava i drugu poslovnu dokumentaciju, a ako iz tih isprava i dokumentacije nije moguće prikupiti sve podatke, onda podatke koji nedostaju obveznik prikuplja neposredno od zakonskog zastupnika ili opunomoćenika;

- ako je klijent strano pravno lice koje obavlja djelatnost u BiH preko svoje poslovne jedinice, podružnice ili filijale, obveznik primjenjuje sve mjere iz ovog člana na strano pravno lice i njegove podružnice;

- ako strano pravno lice, sa izuzetkom međunarodnih vladinih organizacija, obavlja transakcije, obveznik je dužan najmanje jednom godišnje obaviti ponovnu identifikaciju pribavljanjem podataka i nove punomoći;

- prilikom ulaska u novi poslovni odnos s pravnim licem ili pravnim aranžmanom, za koje postoji obaveza registracije, obveznici prikupljaju informacije o stvarnom vlasništvu na osnovu rješenja o registraciji ili izvoda iz odgovarajućeg registra;

- odstupajući od prethodno navedenog, obveznici mogu provjeriti identitet klijenta i stvarnog vlasnika u toku uspostave poslovnog odnosa ako je to potrebno kako ne bi došlo do prekida uobičajenog poslovanja i u slučaju gdje je rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti nizak. U takvim situacijama spomenuti postupci provode se što je prije moguće nakon prvog kontakta i prije obavljanja transakcije;

- odstupajući od prethodno navedenog, obveznici mogu otvoriti račune, uključujući račune koji omogućavaju transakcije s prenosivim vrijednosnim papirima, pod uslovom da postoje odgovarajući zaštitni mehanizmi koji osiguravaju da klijent ili neko u njihovo ime ne provodi transakcije dok nije postignuta potpuna usklađenost sa zahtjevima za identifikaciju i provjeru identiteta klijenta;

- obveznik je dužan ugovorom o poslovnom odnosu obavezati klijenta da dostavi sve nastale promjene u dokumentaciji u roku od osam dana;

- obveznik koji obavlja djelatnost iznajmljivanja sefa mora preduzeti mjere identifikacije i prikupiti podatke prilikom svakog pristupa klijenta sefu i to se odnosi na svako fizičko lice koje stvarno pristupi sefu, bez obzira na to da li je on korisnik sefa prema ugovoru o sefu, odnosno njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik;

- priređivači igara na sreću moraju preduzeti mjere identifikacije, provjere identiteta i praćenja klijenata prilikom registracije na elektronsku platformu za klađenje, bez obzira na iznos uloga;

- kasina i kockarnice dužni su i prilikom ulaska klijenta u kasina i kockarnice odmah izvršiti njihovu identifikaciju i provjeru identiteta;

- pored mjera uz člana 12. zakona priređivači igara na sreću dužni su vršiti identifikaciju i praćenje klijenta koji u igri obavlja transakciju u iznosu od ili više od 2.000 KM, bez obzira na to da li je riječ o jednoj ili više međusobno povezanih transakcija;

- izuzetno mjere identifikacije i praćenja vrši i: a) pravno i fizičko lice koje se bavi prometom plemenitih metala, dragog kamenja i njihovih proizvoda prilikom svakog otkupa plemenitih metala, dragog kamenja i njihovih proizvoda; b) ovlašteni mjenjač prilikom vršenja povremenih transakcija u iznosu koji prelazi 1.000 KM, bez obzira na to da li je riječ o jednoj ili više međusobno povezanih transakcija; c) pružalac usluga povezanih s virtuelnim valutama, prilikom vršenja povremenih transakcija u iznosu koji prelazi 1.000 KM, bez obzira na to da li je riječ o jednoj ili više međusobno povezanih transakcija;

- obveznik čija je djelatnost davanje kredita može primijeniti pojednostavljene mjere identifikacije i praćenja kada ukupna godišnja izloženost prema klijentu ne prelazi iznos 3.000 KM;

- kod poslova životnog osiguranja i drugih osiguranja povezanih s ulaganjem, osim određivanja i utvrđivanja identiteta klijenta - ugovarača osiguranja i stvarnog vlasnika, obveznik je dužan utvrditi i provjeriti identitet korisnika osiguranja, koji je određen kao posebno imenovano fizičko ili pravno lice ili druga lica koja imaju pravni interes čim korisnik bude identificiran ili određen;

- ako korisnik osiguranja nije određen po imenu, odnosno nazivu, obveznik je dužan pribaviti onaj obim informacija koji će biti dovoljan za utvrđivanje njegovog identiteta, odnosno identiteta stvarnog vlasnika korisnika osiguranja u trenutku isplate osigurane sume, ostvarivanja prava po osnovu otkupa, predujma ili zalaganja polise osiguranja;

- obveznik je dužan utvrditi da li je korisnik osiguranja i stvarni vlasnik korisnika osiguranja politički eksponirano lice i, ako utvrdi da jeste, preduzeti mjere iz člana 34. zakona;

- ako je korisnik osiguranja svrstan u kategoriju visokog rizika od pranja novca ili finansiranja terorizma, obveznik je dužan preduzeti razumne mjere da utvrdi stvarnog vlasnika tog korisnika, i to najkasnije u trenutku isplate osigurane sume, ostvarivanja prava po osnovu otkupa, predujma ili zalaganja polise osiguranja;

- ako u vezi s polisom osiguranja utvrdi visok rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, obveznik je dužan obavijestiti člana najvišeg rukovodstva prije isplate osigurane sume, te izvršiti pojačane radnje i mjere poznavanja i praćenja klijenta.

e) ne izvrši određivanje i utvrđivanje identiteta klijenta na osnovu video elektronske identifikacije i putem kvalifikovanog elektronskog certifikata za elektronski potpis ili elektronskog pečata, na način da:

- obveznici mogu, u skladu s propisima u BiH kojima se uređuje oblast video elektronske identifikacije, na daljinu odrediti i utvrditi identitet fizičkog lica, njegovog zakonskog zastupnika, te klijenta koji je preduzetnik ili lice koje se bavi drugom samostalnom djelatnošću, pravnog lica i fizičkog lica koje zastupa pravno lice, korištenjem sredstava video elektronske identifikacije samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi: a) za proizvode, usluge, planirane transakcije odnosno sredstva ili kanale dostave, za čije korištenje obveznik provodi video elektronsku identifikaciju klijenta, nije utvrđen visoki rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; b) identitet se određuje i utvrđuje na osnovu važeće javne isprave klijenta, koja sadrži biometrijsku fotografiju lica i koju je izdao nadležni organ država koje nisu na listi visokorizičnih zemalja sa strateškim nedostacima u polju sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno zemalja u kojima postoji veća vjerovatnoća pojavljivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; c) klijent je punoljetno lice; d) klijent nema boravište na području država sa liste visokorizičnih

zemalja;¹¹

- obveznik je dužan prema klijentu, do trenutka njegovog fizičkog pristupanja kod obveznika, provoditi mjere pojačanog i trajnog praćenja poslovnog odnosa s klijentom, uključujući i provođenje mjera ograničenja transakcija shodno procijenjenom riziku;

- u postupku određivanja i utvrđivanja identiteta klijenta obveznik prikuplja neophodne podatke, a podaci koje nije moguće prikupiti prikupljaju se iz drugih važećih javnih isprava koje klijent dostavi posredstvom lica ovlaštenih za poslove poštanskog saobraćaja ili elektronskom poštom;

- obveznik može, u skladu s propisima u BiH kojima se uređuje oblast kvalifikovanog elektronskog sertifikata za elektronski potpis ili elektronskog pečata, na daljinu odrediti i utvrditi identitet fizičkog lica, njegovog zakonskog zastupnika, te klijenta koji je preduzetnik ili lice koje se bavi drugom samostalnom djelatnošću, pravnog lica i fizičkog lica koje zastupa pravno lice, na osnovu kvalifikovanog sertifikata za elektronski potpis ili elektronski pečat izdatog od certifikacionog tijela u skladu sa zakonima kojim je uređeno elektronsko poslovanje i elektronski potpis;

- u postupku određivanja i utvrđivanja identiteta klijenta, obveznik prikuplja podatke uvidom u kvalifikovani certifikat za elektronski potpis ili elektronski pečat. Podaci koje nije moguće prikupiti iz kvalifikovanog sertifikata prikupljaju se iz drugih važećih javnih isprava koje klijent dostavi posredstvom lica ovlaštenih za poslove poštanskog saobraćaja ili elektronskom poštom, a ako na opisani način nije moguće prikupiti sve propisane podatke, nedostajući podaci prikupljaju se neposredno od klijenta ili na drugi način;

- određivanje i utvrđivanje identiteta klijenta, nije dopušteno ako postoji sumnja da je kvalifikovani certifikat zloupotrijebljen, odnosno ako obveznik utvrdi da su se promijenile okolnosti koje bitno utiču na njegovu valjanost, a kvalifikovani pružalac usluga ga još nije privremeno suspendovao;

- obveznik je dužan prema klijentu, tj. sve do trenutka njegovog fizičkog pristupanja kod obveznika, provoditi mjere pojačanog i trajnog praćenja poslovnog odnosa s klijentom, uključujući i provođenje mjera ograničenja transakcija shodno procijenjenom riziku, a nakon fizičkog pristupanja klijenta obvezniku, obveznik je dužan provoditi mjere identifikacije i praćenja, u skladu s procjenom rizika iz člana 10. zakona;

- obveznik je dužan obavijestiti nadležni nadzorni organ i FOO da će određivanje i utvrđivanje identiteta klijenta vršiti na osnovu kvalifikovanog elektronskog sertifikata klijenta. Prilikom obavješćavanja dužan je dostaviti i izjavu o ispunjenosti uslova za ovakav način.

- certifikaciono tijelo, koje je klijentu izdalo kvalifikovani elektronski certifikat, dužno je obvezniku, na njegov zahtjev, bez odgađanja dostaviti podatke o načinu na koji je utvrdilo i provjerilo identitet klijenta koji je imalac sertifikata;

¹¹ Uslovi pod kojima se može odrediti i utvrditi identitet klijenta su sljedeći: a) da kvalifikovani elektronski certifikat klijenta nije izdat pod pseudonimom; b) da obveznik osigura tehničke i druge uslove koji mu omogućavaju da u svakom trenutku provjeri da li je kvalifikovani elektronski certifikat klijenta istekao ili je opozvan i da li je privatni kriptografski ključ važeći i izdat bez pseudonima; c) da obveznik provjeri da li kvalifikovani elektronski certifikat klijenta ima ograničenja upotrebe sertifikata u pogledu visine transakcije odnosno sredstava, načina poslovanja i slično i da svoje poslovanje uskladi s tim ograničenjima; d) obveznik je dužan osigurati tehničke uslove za vođenje evidencije o korištenju sistema putem kvalifikovanog elektronskog sertifikata klijenta.

- ako prilikom određivanja i utvrđivanja identiteta klijenta na osnovu ovog člana obveznik posumnja u istinitost prikupljenih podataka ili vjerodostojnost isprava iz kojih su podaci pribavljeni, dužan je obustaviti i postupak određivanja i utvrđivanja identiteta klijenta putem kvalifikovanog elektronskog sertifikata i odrediti i utvrditi identitet na osnovu čl. 15, 16, 17, 18. i 19. zakona.

f) ne osigura pribavljanje podataka i dokumentacije od trećeg lica, na način da je dužan osigurati da treće lice koje je izvršilo radnje i mjere identifikacije i provjere identiteta klijenta, bez odgađanja dostavi: a) neophodne informacije, u skladu s članom 11. ovog zakona; b) kopije identifikacionih podataka i druge relevantne dokumentacije u vezi sa zahtjevom za identifikaciju i provjeru identiteta na zahtjev obveznika, uključujući, ako su dostupni, podatke pribavljene sredstvima elektronske identifikacije ili bilo kojim drugim sigurnim, daljinskim ili elektronskim postupkom identifikacije koji je regulisala, priznala, odobrila ili prihvatila nadležna institucija u BiH. Ovako pribavljenu identifikacionu dokumentaciju obveznik je dužan da čuva.

g) primjeni mjere pojednostavljene identifikacije i praćenja klijenta su-protno zakonskim odredbama, a prema kojima se pojednostavljene mjere identifikacije i praćenja klijenta mogu primijeniti samo ako su identifikovani niži nivoi rizika, adekvatnom analizom rizika koju je izvršio obveznik, te pod uslovom da pojednostavljene mjere budu srazmjerne faktorima nižeg rizika, dok nisu prihvatljive kada postoji sumnja na pranje novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ili kada se primjenjuju specifični scenariji za više nivoa rizika, te da se prije primjene mjera pojednostavljene identifikacije i praćenja klijenta obveznici uvjere da poslovni odnos ili transakcija predstavljaju niži stepen rizika. Iako provodi pojednostavljenu identifikaciju i praćenje, obveznik je i dalje dužan u odnosu na transakcije i poslovni odnos provoditi redovne mjere praćenja u svrhu otkrivanja neobičnih ili sumnjivih transakcija.¹²

h) prilikom uspostave korespondentnog poslovnog odnosa ne provede mjere propisane zakonom, na način da je:

- obveznik dužan prilikom uspostavljanja korespondentnog poslovnog odnosa, uz pojačane mjere identifikacije i praćenja klijenta, provesti i sljedeće mjere: a) prikupiti dovoljno informacija o respondentnoj instituciji da bi u potpunosti razumio prirodu njenog poslovanja i da bi iz javno dostupnih informacija utvrdio reputaciju institucije i kvalitet nadzora, uključujući i da li je bila predmet istrage u vezi s pranjem novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti ili predmet djelovanja nadzornog organa; b) prikupiti podatke o izdavanju i roku važenja ovlaštenja za obavljanje bankarskih ili drugih finansijskih usluga, nazivu i sjedištu nadležnog organa koji je izdao ovlaštenje; c) procijeniti interne procedure i kontrole koje se tiču otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a naročito: identifikacije i praćenja klijenta, određivanja stvarnog vlasnika, podataka koji se tiču izvještaja o sumnjivim transakcijama nadležnim organima, čuvanja izvještaja, interne kontrole i drugih procedura koje je usvojila banka ili druga finansijska institucija za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; d)

¹² Takođe, obveznik može primijeniti mjere identifikacije i praćenja klijenta u odnosu na pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju procijeni da predstavlja nizak rizik za pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti uvažavajući rezultate procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH. Faktori na osnovu kojih se procjenjuje da li je poslovni odnos ili transakcija niskog rizika utvrđuju se podzakonskim aktom koji donosi Savjet ministara BiH, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti BiH.

dokumentovati i razumjeti odgovornosti obveznika i responentne institucije; e) pribaviti propise iz oblasti otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji se primjenjuju u zemlji u kojoj je banka ili druga finansijska institucija osnovana ili registrovana; f) jasno razumjeti odgovornosti svake institucije u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; g) osigurati da banka ili druga finansijska institucija ne posluje s fiktivnim bankama; h) osigurati da banka ili druga finansijska institucija nema uspostavljen ili ne ulazi u poslovni odnos s fiktivnim bankama; i) osigurati da banka ili druga finansijska institucija podliježe upravnom nadzoru u zemlji svog sjedišta ili registracije i da, u skladu sa zakonodavstvom te zemlje, ima obavezu da uskladi svoje poslovanje sa zakonima i odredbama koji se tiču otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;¹³

- zaposlenik obveznika koji uspostavlja odnos s korespondentnom bankom ili drugom finansijskom institucijom provodi proceduru pojačane identifikacije i praćenja klijenta prikupit će sva pisana odobrenja od najvišeg rukovodstva obveznika prije ulaska u takav odnos, a ako je taj odnos uspostavljen, ne može se nastaviti bez pisanog odobrenja najvišeg rukovodstva u obvezniku;

- obveznik će prikupiti sve podatke uvidom u javne ili druge dostupne registre ili pregledom dokumenata i poslovnih izvještaja koje je priložila banka ili druga finansijska institucija sa sjedištem u inostranstvu. Banka ili druga finansijska institucija dužna je procijeniti i provjeriti adekvatnosti i efikasnosti politika i procedura sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti korespondentne banke ili druge finansijske institucije;

- u pogledu prolaznih računa, obveznik dužan da se uvjeri da je responentna banka: a) provjerila identitet klijenta te da kontinuirano provodi mjere identifikacije i praćenja klijenata koji imaju direktan pristup računima korespondentne banke; b) u mogućnosti da na zahtjev korespondentnoj banci dostavi relevantne podatke dobijene u procesu identifikacije i praćenja;

- obveznik je dužan, u ugovoru na osnovu kojeg se uspostavlja korespondentni odnos, posebno utvrditi i dokumentovati obaveze svake ugovorne strane u vezi s otkrivanjem i sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;7

- obveznik ne smije uspostaviti korespondentni odnos sa stranom bankom ili drugom finansijskom institucijom na osnovu kojeg ta institucija može koristiti račun kod obveznika tako što će svojim klijentima omogućiti direktno korištenje tog računa;

¹³ Obveznik neće ulaziti ili nastaviti korespondentnu vezu s bankom ili drugom finansijskom institucijom ako: a) zahtijevani podaci nisu unaprijed prikupljeni; b) zaposlenik obveznika nije dobio prethodno pisano odobrenje svog najvišeg rukovodstva obveznika za stupanje u korespondentni odnos; c) banka ili druga finansijska institucija sa sjedištem u inostranstvu ne primjenjuje sistem za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ili u skladu sa zakonodavstvom zemlje u kojoj je osnovana ili registrovana, nije obavezna provoditi zakone i druge relevantne propise koji se tiču otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; d) banka ili druga finansijska institucija posluje kao fiktivna banka ili ulazi u korespondentne ili druge poslovne odnose i obavlja transakcije s fiktivnim bankama; e) banka ili druga finansijska institucija, koju treća finansijska institucija direktno upotrebljava za provođenje transakcija u svoje ime, ne provodi mjere identifikacije i praćenja klijenta za treću finansijsku instituciju koja ima direktan pristup računu korespondentne banke i na zahtjev korespondentne banke ne može dostaviti potrebne podatke, informacije i dokumentaciju o identifikaciji klijenta.

- obveznik ne smije uspostaviti ili održavati korespondentne odnose s fiktivnim bankama;

- obveznik ne smije uspostaviti i/ili održavati korespondentne odnose s finansijskom institucijom za koju se zna da dopušta da se njenim računima koristi fiktivna banka.

i) ne primijeni mjere u vezi primjene novih tehnologija i tehnologija u razvoju, na način da je obveznik dužan:

- identifikovati i procijeniti rizike od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji mogu nastati u vezi s razvojem novih proizvoda i novih poslovnih praksi, uključujući i nove mehanizme isporuke, i upotrebu novih ili tehnologija u razvoju za nove i postojeće proizvode prije njihovog plasiranja ili korištenja;

- provoditi pojačano praćenje kako bi identificirao rizike od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji proizlaze iz primjene novih tehnologija ili tehnologija u razvoju za nove ili već postojeće proizvode koji se koriste za realizaciju transakcija u unutrašnjem ili međunarodnom platnom prometu, pogotovo onih koji mogu pogodovati anonimnosti, kao i nove poslovne prakse, uključujući pojačano praćenje novih mehanizama distribucije i instrumenata plaćanja putem kojih se obavljaju transakcije povezane s novim tehnologijama i tehnologijama u razvoju;

- uspostaviti procedure i preduzeti odgovarajuće mjere za upravljanje rizicima i ublažavanje rizika s ciljem sprečavanja zloupotreba novih tehnologija ili tehnologija u razvoju u svrhu pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

j) prilikom obavljanja neuobičajene transakcije ne provede mjere vezane za neuobičajene transakcije, na način da je obveznik dužan:

- provjeriti pozadinu i svrhu transakcije koju karakteriše: složenost, neuobičajeno visok iznos, neuobičajeni način izvršenja, vrijednost ili povezanost transakcija odnosno sredstava koje nemaju ekonomski ili pravno osnovanu namjenu, odnosno nisu usaglašene ili su u nesrazmjeri s uobičajenim, očekivanim poslovanjem klijenta¹⁴;

- utvrditi osnov i svrhu transakcija, ako ne utvrdi da je riječ o sumnjivoj transakciji, o tome sačiniti službenu zabilješku u pisanoj ili elektronskoj formi, koju čuva kako bi bila dostupna na zahtjev FOO-a i nadzornih organa;

- ako u vezi s transakcijama, odnosno sredstvima nakon provedene analize utvrdi razloge za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorizma, dužan je o tome obavijestiti FOO na način kako je to propisano članom 42. zakona.

k) ne provodi mjere identifikacije i praćenja politički eksponiranih lica, na način da će:

- osim provođenja mjera identifikacije i praćenja klijenta iz člana 11. ovog zakona, obveznici uspostaviti odgovarajuću proceduru za određivanje da li je klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta iz BiH ili inostranstva politički eksponirano lice¹⁵. Obveznik će definisati

¹⁴ U vezi sa navedenim transakcijama, odnosno sredstvima obveznik, osim pobrojanih obaveza ipreduzima najmanje još i sljedeće mjere: a) prikuplja i provjerava dodatne podatke o djelatnosti klijenta i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa s klijentom; b) prikuplja i provjerava podatke o svrsi najavljene ili obavljene transakcije odnosno sredstava; c) ažurira identifikacione podatke o klijentu i njegovom stvarnom vlasniku; d) provjerava prikupljene podatke o izvoru sredstava.

¹⁵ Ove mjere se provode i za najbliže članove porodice i bliske saradnike iz člana 4. tač. s) i t) ovog zakona. Svjet ministara BiH, na osnovu prijedloga koji sačinjava Ministarstvo bezbjednosti BiH u saradnji s koordinacionim tijelom, donosi podzakonski akt kojim se utvrđuje način

takve procedure u svom internom aktu, istovremeno prateći smjernice FOO-a i nadzornih organa;

- kada je klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta koji ulazi u poslovni odnos ili obavlja transakciju ili u čije ime se stupa u poslovni odnos ili transakciju obavlja politički eksponirano lice, obveznik će u okviru procedure pojačane identifikacije i praćenja klijenta preduzeti sljedeće dodatne mjere: a) prikupiti podatke da bi se ustanovio izvor bogatstva i izvor sredstava i imovine koja jeste ili će biti predmet poslovnog odnosa ili transakcije iz dokumenata i ostale dokumentacije koju je priložio klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta; b) zaposleni kod obveznika koji provodi proceduru za uspostavljanje poslovnog odnosa s klijentom osigurat će pisano odobrenje najvišeg rukovodstva prije nego što uđe u takvu vrstu odnosa; c) nakon stupanja u poslovni odnos, obveznik će pojačano i trajno pratiti transakcije odnosno sredstva i ostale poslovne aktivnosti politički eksponiranog lica;

- ako obveznik utvrdi da je klijent ili stvarni vlasnik klijenta postao politički eksponirano lice u toku poslovnog odnosa, primijenit će prethodno navedene radnje i mjere, a za nastavak poslovnog odnosa s tim licem pribavit će pisanu saglasnost najvišeg rukovodstva;

- obveznik je dužan, kada politički eksponirano lice prestane djelovati na istaknutoj javnoj dužnosti, procijeniti daljnji rizik koji to lice predstavlja i na osnovu procjene rizika preduzimati odgovarajuće mjere, sve dok obveznik više ne smatra da politički eksponirano lice predstavlja daljnji rizik specifičan za politički izloženo lice, pri čemu period provođenja mjera traje najmanje 12 mjeseci od prestanka djelovanja na istaknutoj javnoj dužnosti.

D) prilikom obavljanja elektronskih transfera ne preduzima propisane mjere, kojima su finansijske institucije, uključujući institucije i društva koja se bave elektronskim prenosom novca, odnosno pružaoci usluga plaćanja i naplate, dužne da prikupe tačne i potpune podatke o nalogodavcu i korisniku bankovnog transfera ili elektronskog prenosa novca i druge imovine i uključe ih u obrazac ili poruku koja prati elektronski transfer sredstava poslanih ili primljenih, bez obzira na valutu ili vrstu imovine.¹⁶ Podaci o

formiranja, ažuriranja i objavljivanja liste javnih funkcija iz člana 4. tačka s). Međunarodne organizacije akreditovane u BiH obavezne su koordinacionom tijelu, posredstvom Ministarstva inostranih poslova BiH, dostaviti ažuriran popis istaknutih javnih funkcija u toj međunarodnoj organizaciji.

¹⁶ Kada je nekoliko pojedinačnih prekograničnih elektronskih ili bankovnih transfera od jednog nalogodavca objedinjeno u zbirnu datoteku za prenos korisnicima, ta zbirna datoteka mora da sadrži neophodne i tačne informacije o nalogodavcu, kao i potpune informacije o korisniku, koje su u potpunosti sljedive unutar zemlje korisnika, a obveznik unosi broj računa nalogodavca ili jedinstveni referentni broj transakcije. Kada informacije koje prate domaći bankovni ili elektronski transfer novca mogu biti dostupne finansijskoj instituciji korisniku i odgovarajućim organima na drugi način, finansijska institucija nalogodavac će uključiti broj računa ili jedinstveni referentni broj transakcije, pod uslovom da ovaj broj ili identifikator omogućava praćenje transakcije do nalogodavca ili korisnika. Finansijska institucija nalogodavac dužna je informacije učiniti dostupnim u roku od tri radna dana od prijema zahtjeva bilo od finansijske institucije korisnika ili od odgovarajućih nadležnih organa. Za prekogranične elektronske transfere posrednička finansijska institucija dužna je osigurati da se svi podaci o nalogodavcu i korisniku koji prate transfer čuvaju uz njega. A ukoliko tehnička ograničenja ne dozvoljavaju da potrebne informacije o nalogodavcu ili korisniku koje prate prekogranični elektronski transfer ostanu uz povezanu domaću bankovnu doznaku, posrednička finansijska institucija dužna je čuvati evidenciju, najmanje pet godina, o svim informacijama primljenim od finansijske institucije nalogodavca ili druge posredničke finansijske institucije.

nalogodavcu transfera koje je neophodno prikupiti su: a) ime i prezime nalogodavca; b) adresa nalogodavca; c) broj važećeg ličnog identifikacionog dokumenta, jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta, ili datum i mjesto rođenja; d) broj računa nalogodavca ili jedinstvena identifikaciona oznaka. Navedeni moraju pratiti elektronski transfer sve vrijeme prolaska lancem plaćanja. Podaci o korisniku sadrže: a) ime i prezime korisnika i b) broj računa korisnika u slučajevima gdje se takav račun koristi za obradu transakcije ili, u nedostatku računa, jedinstveni referentni broj transakcije koji omogućava sljedivost transakcije. Takođe, za prekogranične transfere u iznosu od 2.000 KM ili više finansijska ili druga institucija utvrđuje identitet korisnika, ukoliko identitet nije prethodno utvrđen, i čuva ove informacije u skladu sa rokovima propisanim zakonom. Istovremeno, ukoliko je pružalac usluga prenosa novca koji kontroliše i stranu nalogodavca i stranu korisnika transfera, on je dužan: a) uzeti u obzir sve informacije i sa strane nalogodavca i sa strane korisnika kako bi se utvrdilo da li se mora podnijeti izvještaj o sumnjivoj transakciji i b) podnijeti izvještaj o sumnjivoj transakciji u bilo kojoj zemlji koja je pogođena sumnjivom elektronskom transakcijom i dostaviti relevantne informacije o transakciji na raspolaganje FOO-u. Zakon obavezuje posredničke finansijske i druge institucije da moraju imati politike i procedure zasnovane na riziku za određivanje: a) kada izvršiti, odbiti ili suspendovati transfer kome nedostaju potrebne informacije o nalogodavcu ili korisniku b) koje su odgovarajuće naknadne radnje. Finansijskoj i drugoj instituciji nalogodavcu nije dozvoljeno izvršiti transfer ili prenos novca ako nije u skladu sa ovim zahtjevima.

Takođe, pružalac usluge plaćanja i naplate dužan je u slučajevima kada se elektronski transfer obavlja bez otvaranja računa i kada transfer iznosi 2000 KM ili više, osim prethodno navedenih podataka, da utvrdi i provjeri identitet nalogodavca elektronskog transfera. Nadalje, bez obzira na iznos elektronskog transfera, pružalac usluge plaćanja i naplate dužan je uvijek kada postoji sumnja da je riječ o pranju novca ili finansiranju terorističkih aktivnosti da, osim prethodno navedenih podataka, utvrdi i provjeri identitet nalogodavca elektronskog transfera, u skladu sa zakonom i da o tome obavijesti FOO. Pružalac usluge plaćanja i naplate dužan je razmotriti prekid poslovne saradnje s drugim pružaocem usluge plaćanja i naplate koji učestalo ne ispunjava propisane obaveze, s tim što ga na to mora upozoriti prije prekida poslovnog odnosa. Pružalac usluge plaćanja i naplate dužan je o prekidu saradnje, ako nakon provedene analize utvrdi razloge za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorizma, o tome obavijestiti FOO¹⁷.

Sve prethodno navedene obaveze se primjenjuju bez obzira na to da li je riječ o elektronskom transferu koji se obavlja u zemlji ili sa inostranstvom, odnosno bez obzira da li ga obavljaju domaći ili strani pružaoci usluga plaćanja i naplate. Prilikom prikupljanja podataka pružaoci usluga plaćanja i naplate identifikuju uplatioca koristeći važeći identifikacioni dokument.

m) posao ovlaštenog lica i njegovog zamjenika povjeri licu koje ne ispunjava propisane uslove iz zakona, a ti uslovi se odnose na to da:

a) da imaju odgovarajuće profesionalne kvalifikacije za zadatke sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, iskustvo potrebno za obavlja-

¹⁷ Pružalac usluge plaćanja i naplate dužan je razmotriti da li nedostatak tačnih i potpunih podataka o nalogodavcu elektronskog transfera predstavlja sumnju da je riječ o pranju novca ili finansiranju terorističkih aktivnosti i ako ne utvrdi da je riječ o sumnjivoj transakciji, o tome sačiniti službenu zabilješku u pisanoj formi, koju čuva u skladu sa zakonom, te s obzirom na procijenjeni stepen rizika, razmotriti primjenu pojačane identifikacije i praćenja klijenta.

nje funkcije ovlaštenog lica; b) da nisu bila osuđivana pravosnažnom presudom niti da se protiv njih vodi krivični postupak; c) da dobro poznaju prirodu poslovnih aktivnosti obveznika na poljima izloženim riziku pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

n) ne osigura provođenje mjera propisanih koje se odnose na zadatke ovlaštenih lica. Zadaci ovlaštenog lica su sljedeći: a) osigurava i unapređuje uspostavljanje, funkcionisanje i razvoj efikasnih sistema, politika i procedura za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kod obveznika; b) osigurava i prati usklađenost djelovanja obveznika s odredbama zakona; c) osigurava ispravno i blagovremeno izvještavanje FOO-a; d) učestvuje u definisanju i izmjenama operativnih procedura i u pripremama internih odredbi koje se tiču sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; e) učestvuje u izradi smjernica za provođenje kontrole povezane s otkrivanjem i sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; f) prati i koordiniše aktivnosti obveznika u oblasti otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; g) učestvuje u uspostavljanju i razvoju informatičke podrške u vezi s aktivnostima koje se odnose na otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti obveznika; h) sačinjava prijedloge za najviše rukovodstvo ili druga administrativna tijela obveznika s ciljem unapređenja sistema za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti obveznika; i) učestvuje u pripremi profesionalne edukacije i programa obuke za zaposlene u oblasti sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Zamjenici mijenjaju ovlašteno lice u njegovom odsustvu u izvršavanju svih prethodno navedenih zadataka.

o) ne osigura ovlaštenom licu sljedeće uslove za rad: a) neograničen pristup podacima, informacijama i dokumentaciji koja je neophodna za obavljanje njegovih poslova pri čemu zaposleni u drugim organizacionim jedinicama obveznika ne smiju biti upoznati s predmetom i razlogom pristupa podacima, informacijama i dokumentaciji; b) odgovarajuće kadrovske, materijalne, informaciono-tehničke i druge uslove za rad; c) odgovarajuće prostorne i tehničke mogućnosti koje osiguravaju odgovarajući stepen zaštite povjerljivih podataka kojima raspolaže ovlašteno lice; d) kontinuirano stručno osposobljavanje; e) zamjenu za vrijeme njegovog odsustva; f) zaštitu u smislu zabrane odavanja podataka o njemu neovlaštenim licima, kao i zaštitu od drugih postupaka koji mogu uticati na nesmetano obavljanje njegovih dužnosti. Pored toga, unutrašnje organizacione jedinice, uključujući najviše rukovodstvo kod obveznika, dužni su ovlaštenom licu osigurati pomoć i podršku prilikom obavljanja poslova, kao i redovno ga obavještavati o činjenicama koje su ili koje bi mogle biti povezane s pranjem novca ili finansiranjem terorističkih aktivnosti. Obveznik je dužan propisati i način saradnje između ovlaštenog lica i ostalih organizacionih jedinica.

p) ne provodi radnje i mjere u poslovnim jedinicama i podređenim društvima pravnog lica u većinskom vlasništvu obveznika, na način da je obveznik dužan osigurati da se radnje i mjere za sprečavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, u istom obimu provode i u njegovim poslovnim jedinicama i podređenim društvima pravnog lica u njegovom većinskom vlasništvu, bez obzira na to da li je njihovo mjesto poslovanja u BiH ili u stranoj državi. Pri tome, obveznik koji je član finansijske grupe primjenjuje program i procedure protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji važe za cijelu grupu, uključujući i adekvatne zaštitne mjere u pogledu povjerljivosti i korištenja razmijenjenih informacija, uključujući politike zaštite podataka te zaštitne mjere za sprečavanje dojavljivanja, ako nisu u suprotnosti s propi-

sima u BiH.¹⁸ Ukoliko se poslovna jedinica ili podređeno društvo pravnog lica nalazi u državi koja ne primjenjuje međunarodne standarde u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, obveznik je dužan osigurati pojačanu kontrolu provođenja radnji i mjera. A ukoliko odgovarajuće mjere nisu dovoljne, u naročito opravdanim slučajevima, nadzorni organi i FOO odlučuju o primjeni posebnih mjera nadzora. Takođe, ako propisima strane države nije dopušteno provođenje radnji i mjera za sprečavanje i otkrivanje pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti u obimu propisanom ovim zakonom, obveznik je dužan o tome odmah obavijestiti FOO i nadzorni organ, radi donošenja odgovarajućih mjera za otklanjanje rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti. Nadalje, obveznik je dužan da svoje poslovne jedinice ili podređena društva pravnog lica u većinskom vlasništvu u stranoj državi pravovremeno i redovno upoznaje s postupcima koji se odnose na sprečavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a naročito u dijelu koji se odnosi na radnje i mjere poznavanja i praćenja klijenta, dostavljanja podataka FOO, vođenja evidencija, interne kontrole i drugih okolnosti povezanih s sprečavanjem i otkrivanjem pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti. Konačno, obveznik je dužan internim aktima propisati način vršenja kontrole primjene procedura za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u svojim poslovnim jedinicama i podređenim društvima u većinskom vlasništvu tog obveznika, te voditi evidenciju o razmijenjenim podacima.

r) ne postupi u skladu s odredbama zakona koje se odnose na integritet, na način da obveznik mora da utvrdi postupak kojim se, prilikom zasnivanja radnog odnosa na radnom mjestu na kojem se primjenjuju odredbe ovog zakona i propisi doneseni na osnovu zakona, utvrđuje da kandidat za to radno mjesto nije bio osuđivan pravosnažnom presudom niti da se protiv njega vodi krivični postupak, sa izuzetkom za krivična djela iz oblasti bezbjednosti javnog saobraćaja. Dakle, kandidat koji ne ispunjava navedene uslove ne može zasnovati radni odnos kod obveznika.

s) ne postupi u skladu s odredbama zakona koje se odnose na stručno osposobljavanje. Naime, obveznik je dužan osigurati kontinuirano godišnje stručno obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje koje obuhvata sve zaposlene na radnim mjestima relevantnim za sprečavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i to treba biti prilagođeno realnim potrebama njegovih organizacionih dijelova, funkcija i/ili zaposlenika. Ovo stručno obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje odnosi se na upoznavanje s odredbama zakona i propisa donesenih na osnovu njega i internih akata, sa stručnom literaturom o sprečavanju i otkrivanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, s listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih aktivnosti klijenata i sumnji-

¹⁸ Obveznik koji je član finansijske grupe čije najviše matično društvo ima sjedište u inostranstvu može primjenjivati program ove grupe samo ako se tim programom osigurava ispunjenje svih njegovih obaveza u skladu s ovim zakonom, drugim propisima i međunarodnim standardima u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i ako taj program nije suprotan propisima u BiH. Takođe, obveznik može s drugim članovima te grupe razmjenjivati podatke i informacije o klijentu, računu i transakciji kada je to neophodno u svrhu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, osim ako FOO i/ili nadležni nadzorni organ naloži drugačije. Ovi podaci i informacije odnose se i na informacije, podatke i analize o transakcijama ili aktivnostima koje izgledaju neuobičajeno, prijave sumnjivih transakcija, informacije i podatke koji su osnov za prijavu sumnjivih transakcija i informacije o tome da li je ta transakcija već prijavljena nadležnom organu kao sumnjiva.

vih transakcija odnosno sredstava, uključujući relevantne zahtjeve za zaštitu podataka. U vezi sa navedenim obveznik je dužan da izradi plan godišnjeg stručnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih u pogledu sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti najkasnije do kraja marta za tekuću godinu.

t) ne vodi propisane evidencije i ukoliko te evidencije ne sadrže minimalne informacije koje su propisane. Dakle, prva obaveza obveznika jeste da vodi i čuva: a) prateću dokumentaciju i evidencije o transakcijama, što obuhvata originalne dokumente ili kopije dokumenata, kao i druge oblike koji su prihvatljivi u sudskim postupcima, koji su potrebni za utvrđivanje transakcija u periodu od deset godina nakon završetka poslovnog odnosa sa svojim klijentom ili nakon dana povremene transakcije; b) sve evidencije u vezi s primjenom mjera identifikacije i praćenja klijenta, dokumentacijom o računima, poslovnom korespondencijom i rezultatima svih izvršenih analiza, u periodu od najmanje deset godina nakon raskida poslovnog odnosa ili nakon datuma povremene transakcije; c) prijave i obavještenja dostavljena FOO-u. Evidencija o transakcijama mora biti takva da omogućiti rekonstrukciju pojedinačnih transakcija kako bi se, ako to bude potrebno, mogli osigurati dokazi za vođenje krivičnog postupka. Nadalje, obveznik je dužan voditi sljedeće evidencije: a) evidenciju podataka o pristupu javnim registrima i stalnog praćenja poslovnog odnosa; b) evidenciju podataka o klijentima, poslovnim odnosima i transakcijama; c) evidenciju o preduzetim mjerama i eventualnim poteškoćama s kojima se susreo tokom procesa provjere iz člana 18. ovog zakona; d) evidenciju o neobičnim transakcijama i rezultatima analize tih transakcija, u skladu s članom 33. ovog zakona; e) evidenciju dostavljenih podataka FOO-u o sumnjivim transakcijama iz člana 42. ovog zakona; f) evidenciju dostavljenih podataka FOO-u o gotovinskim transakcijama, povezanim gotovinskim transakcijama i transakcijama s fizičkim i pravnim licima koja se nalaze u ili imaju sjedište u zemljama koje se nalaze na listama visokorizičnih zemalja; g) evidenciju dostavljenih podataka FOO-u o zaključenim ugovorima o prometu nekretnina, o ugovorima o pozajmicama i o ispravama sačinjenim s ciljem prijenosa prava upravljanja i raspolaganja imovinom iz člana 44. ovog zakona; h) evidenciju o otkrivanju podataka primaocima unutar grupe; i) evidenciju o razmijenjenim podacima u vezi s postupanjem vezanih za zaštitu i tajnost podataka iz člana 88. stav (2) ovog zakona; j) evidenciju naloga koje je FOO izdao obvezniku za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije iz člana 66. ovog zakona; k) evidenciju naloga koje je FOO izdao obvezniku za stalno praćenje finansijskoga poslovanja klijenta iz člana 68. stav (1) ovog zakona.

Zakon dozvoljava obveznik da navedene evidencije može evidencije voditi na papiru ili u elektronskoj formi.

Istovremeno, evidencija o provedenoj proceduri identifikacije i praćenja klijenata i transakcijama moraju da sadrže najmanje sljedeće informacije: a) naziv, sjedište i matični broj pravnog lica koje ima poslovni odnos ili obavlja transakciju, odnosno pravnog lica u čije se ime uspostavlja stalni poslovni odnos ili obavlja transakcija; b) ime, prezime, adresu prebivališta, datum i mjesto rođenja, te jedinstveni matični broj zaposlenog ili ovlaštenog lica koje uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju za pravno lice, kao i naziv organa koji je izdao važeću identifikacionu ispravu; c) ime, prezime, adresu prebivališta, datum i mjesto rođenja, te jedinstveni matični broj fizičkog lica koje uspostavlja poslovni odnos, ulazi u prostorije kasina, kockarnice ili organizatora igara na sreću ili koje obavi transakciju, pristupa sefu, odnosno fizičkog lica za koje se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija, te broj i naziv organa koji je izdao važeću identifikacionu ispravu; d) razloge

za uspostavljanje poslovnog odnosa ili obavljanje transakcije, te informacije o djelatnosti klijenta; e) datum uspostave poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije; f) vrijeme obavljanja transakcije; g) iznos transakcije odnosno sredstava i valuta u kojoj se ona obavlja; h) svrhu transakcije odnosno sredstava kada je to primjenjivo, kao i ime, prezime i stalno prebivalište, odnosno naziv i sjedište pravnog lica kojem je namijenjena transakcija odnosno sredstva; i) način obavljanja transakcije; j) ime i prezime, odnosno naziv i sjedište nalogodavca za doznake iz inostranstva; k) podatke o porijeklu novca ili imovine koja je predmet transakcije; l) razloge zbog kojih je neka transakcija odnosno sredstva, klijent ili lice sumnjivo; m) ime, prezime, adresu prebivališta, te datum i mjesto rođenja svakog fizičkog lica koje direktno ili indirektno posjeduje najmanje 25% poslovnog udjela, dionica, odnosno drugih prava na osnovu kojih ima udjel u upravljanju pravnim licem, odnosno njegovim sredstvima. Obveznici za svoje potrebe ostavljaju kopije dokumenata na osnovu kojih je provedena identifikacija klijenata i na kojima će konstatovati da je ostvaren uvid u original isprave.

Istovremeno, evidencija i informacija o fizičkom prenosu gotovine preko državne granice obuhvata podatke o: a) nosiocu, uključujući puno ime i prezime, kontaktne podatke, prebivalište, datum i mjesto rođenja, jedinstveni matični broj ili drugi identifikacioni broj, državljanstvo, te broj putne ili lične isprave; b) vlasniku gotovine, uključujući puno ime, prebivalište, jedinstveni matični broj, državljanstvo, te broj putne isprave ako je vlasnik fizičko lice, odnosno puni naziv, sjedište, identifikacioni broj ako je vlasnik pravno lice; c) kad je primjenjivo, predviđenom primaocu gotovine, uključujući puno ime, prebivalište, jedinstveni matični broj, državljanstvo te ako je predviđeni primalac fizičko lice, odnosno puni naziv, uključujući sjedište, identifikacioni broj ako je predviđeni primalac pravno lice; d) vrsti i iznosu ili vrijednosti gotovine; e) ekonomskom porijeklu gotovine; f) namjeni gotovine; g) smjeru putovanja; h) prevoznom sredstvu; i) datumu, vremenu i mjestu prelaska državne granice; j) podatke o tome da li je transakcija odnosno da li su sredstva bila prijavljena Upravi za indirektno oporezivanje BiH; k) podake o podnosiocu prijave, pošiljaocu i primaocu gotovine kod prenosa gotovine bez pratnje.

Za životno osiguranje ili druge poslove osiguranja povezane s ulaganjima, obveznici su, osim evidencije i podataka o mjerama identifikacije i praćenja klijenta koji su potrebni za klijenta i stvarnog vlasnika, dužni voditi evidenciju i podatke o korisniku životnog osiguranja i drugih polisa osiguranja povezanih s ulaganjima, čim korisnik bude identifikovan: a) za korisnika koji je identifikovan kao posebno imenovano fizičko ili pravno lice ili pravni aranžman - uzimanjem imena lica; b) za korisnika koji je određen putem karakteristika, kategorije ili drugim sredstvima - pribavljanjem dovoljno informacija o korisniku kako bi finansijska institucija bila sigurna da će moći utvrditi identitet korisnika u trenutku isplate.

Za bankovne transfere i prenose novca obveznici su dužni čuvati sve podatke o nalogodavcu i korisniku. Svi podaci, informacije i dokumentacija iz evidencija iz ovog člana dostavljaju se FOO-u bez ikakve naknade.

u) ne osigura provođenje mjera i postupaka za čuvanje podataka i dokumentacije na način da su obveznici dužni uspostaviti odgovarajuće fizičke, organizacione i tehničke mjere i postupke za čuvanje podataka i dokumentacije koje dostave FOO-u ili ih prime od FOO-a kojim će ih zaštititi od gubitka ili uništenja i od nedopuštenog pristupa, nedopuštene promjene, nedopuštenog objavljivanja, uvida od neovlaštenog lica i svake druge zloupotrebe. Obveznik je s tim u vezi obavezan da sačini odgovarajuće interne akte i

provedbene procedure koje mora odobriti najviše rukovodstvo obveznika i kojim će, srazmjerno prirodi i veličini obveznika, definisati odgovarajuće fizičke, organizacione i tehničke mjere i postupke čuvanja podataka i dokumentacije.

v) ne čuva informacije, podatke i dokumentaciju u skladu s zakonom određenim rokovima za čuvanje podataka. Ti rokovi su: za informacije, podatke i dokumentaciju u vezi s uspostavljenim poslovnim odnosom s klijentom, izvršenom povremenom transakcijom i izvršenim mjerama identifikacije i praćenja u periodu od deset godina od dana okončanja poslovnog odnosa, izvršene transakcije, momenta identifikacije klijenta u kasinu ili igraonici, ili klijentovog pristupa sefu; dok za informacije i prateću dokumentaciju o ovlaštenim licima, stručnom osposobljavanju zaposlenih i provođenju interne kontrole najmanje četiri godine nakon imenovanja ovlaštenih lica, obavljenog stručnog osposobljavanja i interne kontrole.

(3) Konačno, novčanom kaznom u iznosu od 50.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice iz člana 5. ovog zakona ako:

a) prilikom obavljanja transakcije, u kojima je obavezna primjene mjera identifikacija i praćenje klijenta, bez prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa, ne prikupi podatke koji se obavezno prikupljaju prilikom mjera identifikacije i praćenja. Naime, obveznik je dužan preduzeti mjere identifikacije i praćenja klijenta prilikom obavljanja transakcije u iznosu 30.000 KM ili više bez obzira da li je transakcija obavljena u obliku jedne operacije ili više operacija koje se čine povezanim. Prilikom obavljanja mjera identifikacije i praćenja obveznik prikuplja sljedeće podatke: a) za fizička lica: ime i prezime, prebivalište, dan, mjesec i godina rođenja, jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta, naziv i broj identifikacione isprave, naziv i državu izdavaoca, te državljanstvo¹⁹; b) za fizičko lice kojem je namijenjena transakcija: ime i prezime, prebivalište, te podatak o jedinstvenom matičnom broju fizičkog lica ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako mu je taj podatak dostupan; c) za preduzetnika i drugu samostalnu djelatnost: 1) naziv, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacioni broj preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kada se u svrhu poslovanja ili obavljanja druge samostalne djelatnosti uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija; 2) naziv, adresu sjedišta preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kojem je namijenjena transakcija, te jedinstveni identifikacioni broj preduzetnika i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, samo ako mu je taj podatak dostupan; d) za pravno lice za koje se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija, odnosno za pravno lice u čije se ime uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija: naziv, pravni oblik, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacioni broj pravnog lica; e) za pravno lice kojem je namijenjena transakcija obveznik pribavlja podatke o nazivu i adresi sjedišta tog pravnog lica, te podatak o jedinstvenom identifikacionom broju pravnog lica ako mu je taj podatak

¹⁹ Pod fizičkim licem podrazumijeva se: a) fizičko lice ili njegov zakonski zastupnik, preduzetnik ili lice koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, a koje uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, odnosno za koju se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija; b) zakonski zastupnik i punomoćnik koji za pravno lice uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju; c) punomoćnik koji za klijenta uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju i d) fizičko lice koje pristupa sefu. Izuzetno ako obveznik nije u mogućnosti pribaviti podatak o jedinstvenom identifikacionom broju fizičkog lica stranca kojem nije izdat lični identifikacioni broj, dužan je pribaviti podatak o vrsti, broju, izdavaocu i državi identifikacione isprave na osnovu koje je utvrdio i provjerio identitet tog fizičkog lica.

dostupan; f) za stvarnog vlasnika klijenta: ime i prezime, država prebivališta, dan, mjesec i godina rođenja, državljanstvo/državljanstva i jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako je dostupan; g) podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa, uključujući i informaciju o djelatnosti klijenta; h) datum i vrijeme uspostavljanja poslovnog odnosa; i) datum i vrijeme pristupa sefu; j) datum i vrijeme provođenja transakcije, iznos i valutu u kojoj se obavlja transakcija, način provođenja transakcije, te svrhu/namjenu transakcije; k) o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa; l) o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije; m) prikuplja i druge podatke o sumnjivim transakcijama, sredstvima i licima koji su mu potrebni za obrazložene razloge za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorizma. Osim navedenih podataka obveznik pribavlja i ostale podatke u obimu u kojem su mu potrebni za procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u skladu s odredbama ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih propisa. Prilikom identifikacije lica obveznik je dužan pribaviti ovjerenu kopiju identifikacionog dokumenta ili sačiniti njegovu kopiju uvidom u original ili ovjerenu kopiju, kojom se smatra i elektronski dokument. Na kopiji, u papirnoj ili elektronskoj formi, obveznik će osigurati zapise o vremenu kada je identifikacija izvršena, te ime i prezime zaposlenika koji je izvršio identifikaciju. Savjet ministara BiH, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti BiH, može podzakonskim aktom pobliže definisati sadržaj podataka koje je obveznik dužan pribaviti u svrhu provođenja mjera identifikacije i praćenja i obavještanja FOO-a.

c) izvrši mjere identifikacije preko trećeg lica, suprotno zakonu. U smislu ovog zakona, treća lica su sljedeći obveznici: banka; mikro kreditna organizacija; davalac lizinga; društvo za osiguranje koje ima dozvolu za obavljanje poslova životnog osiguranja; pošta, ako obavlja usluge platnog prometa; tj. njihove organizacije, udruženja ili druge institucije ili lica koja se nalaze u državi ili drugoj zemlji: a) koji primjenjuju zahtjeve identifikacije i praćenja klijenta i zahtjeve na vođenju evidencije koji su isti ili strožiji u odnosu na zahtjeve koji su u primjeni u BiH; b) čiju usklađenost poslovanja sa zahtjevima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti nadziru redovno i kontinuirano nadležni organi u zemljama sjedišta, na način i u obimu u kojem nadležni organi provode nadzor nad obveznicima iz BiH. Prethodno pobrojanim obveznicima Zakon ne dopušta da se oslanjaju na treća lica sa sjedištem u visokorizičnim zemljama²⁰, izuzev ako je treće lice podružnica, društvo kćeri u većinskom vlasništvu obveznika, pri čemu se u potpunosti treće lice pridržava politika i postupaka unutar grupe, tako da: a) se primjenjuju zahtjevi identifikacije i praćenja klijenta i zahtjevi na vođenju evidencije koji su isti ili strožiji od zahtjeva koji su u primjeni u BiH; b) je usklađenost poslovanja sa zahtjevima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti nadzirana redovno i kontinuirano od nadležnih organa u zemlji sjedišta, na način i u obimu u kojem se provodi nadzor od nadležnih organa nad obveznicima iz BiH.

Obveznik trećem licu ne može povjeriti proceduru identifikacije i praćenja klijenta ako je klijent: a) strano pravno lice koje se ne bavi ili se ne može baviti trgovinom, proizvodnjom ili drugom aktivnosti u državi na čijoj teritoriji ima sjedište; b) fiducijarno ili drugo slično strano pravno lice s nepoznatim ili skrivenim vlasnicima ili menadžerima.

Istovremeno, obveznik može, pod uslovima određenim ovim zakonom i drugim pro-

²⁰ Izuzetno, obveznik može povjeriti obavljanje poslova trećeg lica vlastitim filijalama i podružnicama koje se nalaze u a visokorizičnim zemljama pod uslovom da se u potpunosti pridržavaju politika i postupaka grupe.

pisima donesenim shodno ovom zakonu, pri uspostavljanju poslovnog odnosa s klijentom povjeriti trećem licu utvrđivanje i provjeru identiteta klijenta, utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika klijenta i prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije odnosno sredstava. Pri tome je obveznik dužan prethodno provjeriti da li treće lice kojem će povjeriti provođenje mjera identifikacije i praćenja klijenta ispunjava uslove propisane ovim zakonom. Obveznik ne smije prihvatiti obavljanje pojedinih radnji i mjera identifikacije klijenta posredstvom trećeg lica ako je to lice utvrdilo i provjerilo identitet klijenta bez njegovog prisustva. Povjeravanjem izvršavanja pojedinih radnji i mjera identifikacije klijenta trećem licu obveznik se ne oslobađa odgovornosti za pravilno izvršavanje radnji i mjera identifikacije u skladu s ovim zakonom. Konačnu odgovornost za provođenje mjera identifikacije povjerenih trećem licu i dalje snosi obveznik.

d) uspostavi poslovni odnos uprkos zabrani uspostavljanja poslovnog odnosa. Obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos ako: a) je radnje i mjere identifikacije i provjere identiteta klijenta izvršilo lice koje se ne smatra trećim licem; b) je treće lice utvrdilo i provjerilo identitet klijenta bez njegovog prisustva; c) od trećeg lica nije prethodno pribavio neophodne podatke i dokumentaciju; d) je posumnjao u vjerodostojnost izvršene radnje i mjere identifikacije i praćenja klijenta ili istinitost pribavljenih podataka o klijentu.

e) suprotno odredbama zakona kontinuirano ne prati poslovne aktivnosti koje preduzima klijent. Obveznik mora da prati poslovne aktivnosti koje preduzima klijent provodeći mjere identifikacije i praćenja uz primjenu principa upoznaj svog klijenta, uključujući i porijeklo sredstava koja se koriste u poslovnim operacijama. Praćenje poslovnih aktivnosti koje preduzima klijent preko obveznika uključuje: a) određivanje poslovnih operacija klijenta u skladu sa svrhom i namjenom poslovnog odnosa uspostavljenog između klijenta i obveznika; b) kontinuirano praćenje poslovnog odnosa i provođenje kontrole transakcija izvršenih tokom trajanja poslovnog odnosa da bi se osiguralo da su transakcije koje se vrše u skladu s onim što obveznik zna o klijentu, njegovom poslovnom profilu i profilu rizika, te prema potrebi, izvoru novčanih sredstava i osiguravanju ažuriranja dokumentacije, podataka ili informacija koje se vode; c) osiguravanje da dokumentacija, podaci i informacije prikupljeni u okviru procesa identifikacije i praćenja budu ažurni i relevantni, ostvarivanjem uvida u postojeće evidencije, naročito za kategorije klijenata višeg rizika. Obveznik treba odrediti obim i učestalost prethodno navedenih mjera koje odgovaraju riziku pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti kojem je izložen u obavljanju pojedinačnih transakcija ili poslovnih operacija pojedinačnog klijenta, te je obavezan procijeniti takav rizik u skladu sa zakonom.

f) ne primijeni pojačane mjere identifikacije i praćenja klijenta. Pojačane mjere identifikacije i praćenja, osim mjera iz člana 11. ovog zakona, uključuju i dodatne mjere koje su određene ovim zakonom, a koje je obveznik dužan izvršiti kako bi na odgovarajući način upravljao rizicima od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, te kako bi te rizike na odgovarajući način umanjio prilikom: a) uspostavljanja korespondentnog odnosa; b) primjene novih tehnologija i tehnologija u razvoju, a u skladu s procjenom rizika od strane obveznika; c) obavljanja transakcija koje se po svojim karakteristikama mogu smatrati neuobičajenim; d) uspostavljanja poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije iz s klijentom koji je politički ekspozirano lice ili ima stvarnog vlasnika koji je politički ekspozirano lice, uključujući i njihove najbliže članove porodice i bliže saradnike; e) provođenja mjera identifikacije i praćenja

kada klijent nije bio lično prisutan za vrijeme utvrđivanja i provjere identiteta; f) uspostavljanja poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije koji uključuju visokorizične zemlje; g) uspostavljanja poslovnog odnosa s klijentima koji obavljaju djelatnosti visokog rizika, shodno procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje. Pojačane mjere identifikacije i praćenja obveznik će primijeniti i u drugim slučajevima, kao i na postojeće klijente, kada zbog prirode poslovnog odnosa, rizika povezanih s klijentom, zemljom, geografskim područjem ili proizvodom, uslugom, transakcijom ili kanalom isporuke, ili zbog drugih okolnosti povezanih s klijentom, na osnovu procjene rizika postoji ili je obveznik identifikovao visoki rizik od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje. Sadržaj i način provođenja mjera pojačane identifikacije i praćenja moraju se urediti podzakonskim aktom Savjeta ministara BiH, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti BiH. Najviše rukovodstvo obveznika dužno je dati saglasnost za uspostavljanje poslovnog odnosa, odnosno njegov nastavak ako je poslovni odnos uspostavljen s: korespondentnom bankom, politički eksponiranim licem i klijentima koji su povezani s visokorizičnim zemljama. Obveznik je dužan primijeniti mjere pojačane identifikacije i praćenja klijenta u odnosu na pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju je ovim zakonom ili procjenom rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH utvrđen visok rizik za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti.

g) ne provodi mjere pojačane identifikacije i praćenja koje se primjenjuju na klijente iz visokorizičnih zemalja. U vezi s poslovnim odnosima ili transakcijama koji uključuju visokorizične zemlje, obveznik primjenjuje sljedeće mjere pojačane identifikacije i praćenja: a) prikupljanje dodatnih informacija o klijentu i stvarnom vlasniku odnosno stvarnim vlasnicima; b) prikupljanje dodatnih informacija o svrsi i namjeni poslovnog odnosa; c) prikupljanje informacija o izvoru novčanih sredstava i izvoru bogatstva klijenta i stvarnog vlasnika odnosno stvarnih vlasnika; d) prikupljanje informacija o razlozima za planirane ili izvršene transakcije; e) pribavljanje odobrenja najvišeg rukovodstva za uspostavljanje ili nastavak poslovnog odnosa; f) provođenje pojačanog praćenja poslovnog odnosa povećanjem broja i učestalosti primijenjenih kontrola te odabirom uzoraka transakcija koji iziskuju daljnje ispitivanje. Obveznik će, osim ovih mjera, prema potrebi, primjenjivati i jednu ili više dodatnih mjera smanjenja rizika pranja novca i finansiranja terorizma na fizička i pravna lica koja obavljaju transakcije koje uključuju visokorizične zemlje, i to: a) primjenu dodatnih elemenata pojačane identifikacije i praćenja; b) uvođenje pojačanih relevantnih mehanizama izvještavanja ili sistemskog izvještavanja o finansijskim transakcijama; c) ograničavanje poslovnih odnosa ili transakcija s fizičkim licima ili pravnim subjektima iz visokorizičnih zemalja. Uz predviđene mjere nadležni nadzorni organ može primijeniti jednu od ili nekoliko sljedećih mjera u pogledu visokorizičnih trećih zemalja: a) odbijanje osnivanja društava kćeri, podružnica ili predstavništava obveznika iz dotične zemlje, ili uzimanje u obzir, na drugi način, činjenice da relevantni obveznik potiče iz zemlje koja nema odgovarajuće režime sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma; b) zabrana obveznicima da osnivaju podružnice ili predstavništva u dotičnoj zemlji, ili uzimanje u obzir, na drugi način, činjenice da bi se relevantna podružnica ili relevantno predstavništvo nalazili u zemlji koja nema odgovarajuće režime sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma; c) zahtijevanje pojačanih zahtjeva u vezi s nadzornim pregledom ili pojačanih zahtjeva u vezi s eksternom revizijom za podružnice i društva kćeri obveznika koji se nalaze u dotičnoj zemlji; d) zahtijevanje pojačanih zahtjeva u vezi s eksternom

revizijom za finansijske grupacije u odnosu na sve njihove podružnice i društva kćeri koji se nalaze u dotičnoj zemlji; e) zahtijevanje od kreditnih i finansijskih institucija da preispitaju i izmijene te, ako je to potrebno, prekinu korespondentne odnose s respondentnim institucijama u dotičnoj zemlji. Prilikom donošenja ili primjene pobrojanih mjera Savjet ministara BiH uzima u obzir relevantne evaluacije, procjene ili izvještaje koje su sastavile međunarodne organizacije zadužene za određivanje standarda u oblasti sprečavanja pranja novca i borbe protiv finansiranja terorizma u vezi s rizicima koje predstavljaju pojedinačne zemlje.

h) ne provodi mjere ograničenja plaćanja gotovinom, a koje se odnose na sledeće radnje: kada kupoprodajni ugovor o prometu nekretnina uključuje transakciju ili transakcije odnosno sredstva u novčanoj vrijednosti od 30.000 KM ili više ili ekvivalent vrijednosti u stranoj valuti, osim ako nije drugačije regulisano drugim zakonom, svaka transakcija mora biti izvršena putem bankovnog naloga za plaćanje ili bankovnog transfera; pravna lica i preduzetnici koji su registrovani za obavljanje djelatnosti trgovine plovilima, vozilima i letjelicama ne smiju od klijenta ili trećeg lica primiti gotov novac za njihovo plaćanje ako prelazi iznos od 30.000 KM.

i) ne izvijesti FOO ili mu ne dostavi informacije, podatke ili dokumentaciju vezanu za prijavljivanje sumnjivih transakcija, zatim za obavještanje o gotovinskim, povezanim gotovinskim i bezgotovinskim transakcijama, te kod obaveza lica koja obavljaju profesionalne djelatnosti o izvještanju FOO. Najprije, obveznik je dužan prijaviti sumnju o svakom pokušaju ili obavljenoj sumnjivoj transakciji, sumnjivim sredstvima bez obzira na iznos transakcije i o svakom sumnjivom klijentu ili licu. S tim u vezi, dužan je FOO-u odmah i prije obavljanja transakcije dostaviti podatke iz člana 61. stav (1) ovog zakona u svim slučajevima, te druge raspoložive informacije, podatke i dokumentaciju, na osnovu kojih obveznik zna, sumnja ili ima razloge za sumnju, navodeći period u kojem se očekuje obavljanje transakcije. Obveznik će odmah odgovoriti na zahtjeve FOO-a za dodatnim informacijama u takvim slučajevima. Ako obveznik, zbog prirode transakcije odnosno sredstava ili zato što transakcija nije u cjelini izvršena ili iz drugih opravdanih razloga, ne može postupiti po prethodno nvedenim odredbama, dužan je dostaviti FOO-u informacije, podatke i dokumentaciju bez odgađanja, a najkasnije sljedećeg radnog dana nakon izvršenja transakcije, uz obrazloženje razloga zbog kojih nije postupio u skladu s odredbama navedenih stavova. Nadalje, obveznik je dužan obavijestiti FOO o: a) gotovinskoj transakciji čija vrijednost iznosi ili prelazi sumu u iznosu ili protivvrijednosti od 30.000 KM; b) povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi ili prelazi sumu u iznosu ili protivvrijednosti od 30.000 KM; c) svakoj transakciji u iznosu ili protivvrijednosti od 30.000 KM ili više s fizičkim i pravnim licima koja se nalaze u zemljama s liste visokorizičnih zemalja; d) svakoj transakciji u iznosu ili protivvrijednosti od 30.000 KM ili više s fizičkim i pravnim licima koja imaju sjedište u zemljama koje se nalaze na listama visokorizičnih zemalja. Savjet ministara BiH može podzakonskim aktom propisati uslove pod kojima se od obveznika ne zahtijeva da FOO-u dostavi informacije o gotovinskim, povezanim gotovinskim i bezgotovinskim transakcijama određenog klijenta u iznosima istim ili većim od 30.000 KM. Konačno, notari, advokati i advokatska društva dužni su FOO-u u roku od osam dana dana ovrje ili obrade, dostaviti informacije i podatke: a) za svaki sačinjeni kupoprodajni ugovor o prometu nekretnina u vrijednosti od 30.000 KM ili više; b) za svaki sačinjeni ugovor o pozajmici u vrijednosti od 30.000 KM ili više; c) za svaku ispravu sačinjenu s ciljem prijenosa prava

upravljanja i raspolaganja imovinom.

j) ne uspostavi internu kontrolu, internu i eksternu reviziju na način da je obveznik iz dužan, u okviru redovnih aktivnosti koje preduzima radi efikasnog upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, uspostaviti internu kontrolu obavljanja poslova sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje primjere-nu veličini i prirodi posla obveznika. Obveznik mora, najmanje jedanput godišnje, osigura-ti nezavisnu internu i eksternu reviziju procjene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti si-stema upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za ma-sovno uništenje, koja može biti sastavni dio propisane eksterne revizije, kada obveznik ili nadzorni organ obveznika procijeni da je, imajući u vidu veličinu i prirodu posla, potrebno da postoji nezavisna interna i eksterna revizija iz ovog stava, a obavezno kada je zakonom ili podzakonskim aktima kojima se uređuje djelatnost obveznika propisana obaveza posto-janja interne i eksterne revizije²¹. Predmet aktivnosti nezavisne interne i eksterne revizije uključuje procjenu adekvatnosti politika i procedura obveznika i procjenu usklađenosti poslovanja obveznika s odredbama ovog zakona i provedbenim propisima. Obaveze se ne odnose na obveznike s četiri i manje zaposlenih, ako obveznik nije finansijska institucija.

k) ne postupi u skladu s zakonskim odredbama vezanim za politike, pro-cedure i kontrolne postupke, pri čemu je obveznik dužan donijeti pisane politike, procedure i kontrolne postupke za smanjivanje i efikasno upravljanje rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti utvrđenog analizom rizika, uzimajući u ob-zir pravilnike i odluke, odnosno smjernice nadležnog nadzornog organa i procjenu rizi-ka od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje u BiH. Politike, procedure i kontrolni postupci moraju biti srazmjerni veličini obveznika, vrsti, obimu i složenosti poslova koje obavlja obveznik, a uključuju: a) ciljeve, obim i način rada sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje kod obveznika; b) organizacionu strukturu obveznika; c) položaj ovlaštenog lica i njegovog zamjenika u organizacionoj strukturi; d) ovlaštenja i odgovornosti ovlaštenog lica i njegovog zamjenika; e) ovlaštenja i odgovor-nosti svih zaposlenika obveznika koji učestvuju u provođenju ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata; f) mjere identifikacije i praćenja klijenta; g) modele upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje; h) načine i modele upravljanja usklađenošću poslovanja obveznika; i) uspostavljanje odgovarajućih linija izvještavanja unutar obveznika radi osiguranja blagovremenog i odgovarajućega izvještavanja; j) čuvanje podataka, način vođenja i sadržaj evidencija po-dataka; k) stručno osposobljavanje i obuku zaposlenika obveznika; l) nezavisnu reviziju sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje kada je to primjereno veličini i prirodi posla obveznika; m) provjeru zaposlenika obveznika, ako je primjereno s obzirom na veličinu obveznika, te vrstu, obim i složenost poslovanja obveznika. Najviše rukovodstvo obveznika dužno je donijeti politike, procedure i kontrolne postupke radi sprečavanja pranja novca i finansiranja teroristič-kih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, redovno pratiti i preispitivati njihovu primjerenost i djelotvornost i, ako je potrebno, pojačati mjere preduzete od obveznika.

²¹ Eksternu reviziju vrše društva za reviziju koja se osnivaju u skladu sa zakonima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije u BiH.

Takođe, obveznici su dužni na zahtjev nadzornih organa omogućiti nesmetan uvid u sve podatke, informacije ili dokumentaciju tokom vršenja nadzora, te na način i u rokovima koje odredi nadzorni organ dostaviti traženu dokumentaciju, izvještaje i informacije o svim pitanjima i okolnostima bitnim za obavljanje nadzora ili za praćenje usklađenosti obveznika s odredbama ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata.

l) ne provodi mjere vezane za interno prijavljivanje kršenja odredbi zakona unutar obveznika. Obveznik je dužan definisati postupak nezavisnog i anonimnog prijavljivanja kršenja odredbi ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata unutar obveznika. Ovaj postupak sadrži jasno definisane aktivnosti za zaprimanje i obradu prijava koji moraju biti srazmjerni prirodi i veličini obveznika. Uspostavljenim postupkom obveznik osigurava pravnu zaštitu od izloženosti prijetnjama, odmazdi ili zastrašivanju, te posebno od izloženosti nepovoljnim ili diskriminatornim postupcima na radnom mjestu za zaposlenike i predstavnike obveznika koji u dobroj vjeri prijave sumnju na kršenja odredbi ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata. Obveznik mora putem definisanih postupaka, u skladu s ovim zakonom, odrediti i pravila koja će djelovati odvrćajuće na lažno prijavljivanje kršenja odredbi ovog zakona, te odrediti i način postupanja u slučaju učestalih lažnih prijavljivanja.

m) ne dostavlja propisane informacije, podatke i dokumentaciju ili ih ne dostavlja na propisan način. Ukoliko Finansijsko-obavještajno odjeljenje u toku postupanja iz svoje nadležnosti sumnja u pranje novca, povezana predikatna krivična djela ili finansiranje terorističkih aktivnosti, tada može od obveznika u pisanoj formi zahtijevati informacije iz evidencija, informacije o vlasništvu i o transakcijama tog lica, kao i ostale informacije, podatke i dokumentaciju potrebnu za obavljanje poslova FOO-a u skladu s odredbama ovog zakona. U hitnim slučajevima, FOO može zahtijevati informacije, podatke i dokumentaciju usmeno i može izvršiti pregled dokumentacije u prostorijama obveznika, s tim da je obavezan podnijeti pisani zahtjev obvezniku najkasnije sljedećeg radnog dana. Obveznik je dužan, bez odgađanja, FOO-u dostaviti informacije, podatke i dokumentaciju posredstvom AMLS softvera, a najkasnije u roku od osam radnih dana od dana prijema zahtjeva. Ukoliko se radi o obimnoj dokumentaciji ili drugim opravdanim razlozima, FOO može: a) na pisani zahtjev obveznika, pisanim obavještenjem produžiti rok od osam dana; b) izvršiti direktan uvid, pregled i pribavljanje podataka, informacija i dokumentacije u prostorijama obveznika.

n) ne omogućiti direktan uvid i pregled dokumentacije kod obveznika. Prilikom direktnog uvida i pregleda podataka, informacija i dokumentacije, službenici FOO-a u prostorijama obveznika mogu: a) pregledati izvorne podatke, informacije i dokumentaciju u bilo kojem obliku; b) zatražiti ispis podataka, informacija i dokumentacije pohranjenih u kompjuterskom sistemu i kopije izvornih dokumenata ovjerene pečatom obveznika; c) zatražiti i druge informacije od zaposlenika obveznika koji imaju saznanja važna za obavljanje poslova iz ovog zakona. Obveznici su dužni službenicima FOO-a omogućiti direktan uvid i pregled podataka, informacija i dokumentacije u sjedištu obveznika i na ostalim mjestima u kojima obveznik ili drugo lice po njegovom ovlaštenju obavlja djelatnosti i poslove.

o) ne postupi po nalogu FOO-a o privremenoj obustavi i transakcije i privremenoj obustavi pristupanja sefu ili ne postupi po uputstvima FOO-a u vezi s tim nalogom. Ukoliko FOO u toku postupanja iz svoje nadležnosti, uključujući postupanje po zahtjevima nadležnih organa ili prilikom dostavljanja podataka, informacija i do-

kumentacije finansijsko-obavještajnim jedinicama drugih zemalja, kao i prilikom dostavljanje podataka stranim organima uključenim u sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, sumnja u pranje novca, predikatno krivično djelo ili finansiranje terorističkih aktivnosti, može izdati pisani nalog za privremenu obustavu transakcije ili transakcija, uključujući i privremenu obustavu pristupa sefu koji klijent koristi kod obveznika. Privremena obustava transakcije, uključujući i privremenu obustavu pristupa sefu, može trajati najviše pet radnih dana, a rok trajanja privremene obustave transakcije i zabrane pristupa sefu počinje teći od momenta izdavanja naloga kad obustavu zahtijeva FOO. FOO može dati dodatne instrukcije obvezniku u vezi s tom transakcijom, obustavom transakcije, obavljanjem transakcije, te komunikacijom s licem ili licima povezanim s transakcijom ili transakcijama. U slučaju izvještavanja o sumnjivoj transakciji, prije izvršenja FOO će se izjasniti o prijavljenoj sumnji najkasnije u roku od 24 sata od zaprimanja izvještaja o sumnjivoj transakciji, odnosno 48 sati u slučaju da je izvještaj o sumnjivoj transakciji dostavljen u dane vikenda. Obveznik će obustaviti izvršenje transakcije ili pristup sefu prije izjašnjenja FOO-a ili isteka roka. Nalog za privremenu obustavu transakcije ili transakcija FOO može izdati i nadležnom registru vrijednosnih papira u BiH. Takođe, u hitnim slučajevima FOO može izdati nalog za privremenu obustavu transakcije ili transakcija²² i privremenu obustavu pristupa sefu²³ usmeno, ali je dužan najkasnije sljedećeg radnog dana dostaviti i pismeni nalog obvezniku. Nakon isteka roka transakcija ili pristup sefu može se privremeno obustaviti samo rješenjem nadležnog suda u skladu sa zakonima o krivičnom postupku u BiH.

p) ne postupi po nalogu FOO-a o kontinuiranom praćenju finansijskog poslovanja klijenta ili ne postupi po uputstvima FOO-a u vezi s tim nalogom.

FOO može pismeno naložiti obvezniku kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja klijenta u vezi s kojim postoje razlozi za sumnju na pranje novca, povezana predikatna krivična djela ili finansiranje terorističkih aktivnosti ili drugog lica za koje je moguće osnovano zaključiti da je pomagalo ili učestvovalo u transakcijama ili poslovima lica u vezi s kojim sumnja postoji, te redovno obavještavanje FOO-a o svim vrstama transakcija ili poslova koje kod obveznika izvrše ili imaju namjeru izvršiti navedena lica. FOO će u nalogu odrediti rokove u kojim će obveznici dostavljati tražene podatke. Ako zbog prirode ili načina finansijskog poslovanja odnosno okolnosti koje prate finansijsko poslovanje nije moguće izdati pisani nalog obvezniku te u drugim hitnim slučajevima, FOO može usmeno naložiti obvezniku preduzimanje kontinuiranog praćenja finansijskog poslovanja klijenta, ali je dužan najkasnije sljedećeg radnog dana dostaviti pismeni nalog obvezniku. Ovlašteno lice obveznika sastavit će zabilješku o zaprimanju usmenog naloga i pohraniti je u svoju evidenciju. Ukoliko FOO nije odredio rokove, obveznik će podatke dostaviti FOO-u prije obavljanja transakcije ili pristupa sefu. Ako zbog prirode transakcije, odnosno poslovnog odnosa ili iz drugih opravdanih razloga obveznik nije tako postupio, mora FOO-u dostaviti

²² Nalog o privremenoj obustavi transakcije ili transakcija sadrži: a) datum i vrijeme od kada počinje teći privremena obustava; b) broj računa; c) podatke o vlasniku računa; d) naziv obveznika; e) iznos novčane transakcije ili transakcija, odnosno sredstva koja se privremeno obustavljaju od izvršenja; f) druge podatke koji se odnose na obveznika i sumnjivu transakciju ili transakcije, odnosno sredstva.

²³ Nalog za privremenu obustavu pristupa sefu sadrži: a) datum i vrijeme od kada počinje teći privremena obustava; b) broj sefa; c) podatke o vlasniku ili korisniku sefa; d) naziv obveznika; e) druge podatke koji se odnose na obveznika i vlasnika ili korisnika sefa.

izvještaj u kojem će obavezno navesti razloge takvog postupanja. Provođenje ovih mjera može trajati najduže tri mjeseca, a u opravdanim slučajevima trajanje mjera može se produžiti svaki put za još jedan mjesec, s tim što provođenje mjera ukupno može trajati najduže šest mjeseci.

4. DISKUSIJA

Kaznene odredbe iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti su usaglašene sa Zakonom o prekršajima BiH u pogledu određenog gornjeg maksimuma za prekršaje koji se mogu izreći obveznicima. Međutim, sa pravom se može, u vezi sa ovom činjenicom, istaći nekoliko dilema ili kritika.

Prva, zbog čega se zakonodavac u ovoj oblasti, koja je veoma važna za cjelokupno funkcionisanje društva u nekoj zemlji, odlučio za samo jednu prekršajnu sankciju, tj. novčanu kaznu, a da pri tome nije, na primjer, kao sankciju predvidio zaštitne mjere, poput mjere zabrane obavljanja djelatnosti, koja bi za pojedine obveznike primjene zakona bila adekvatnija, a za društvo korisnija, tj. svrsishodnija.

Nadalje, zakon posebno ne tretira ni povratnike u vršenju prekršaja iz oblasti sprečavanja pranja novca, u smislu njihovo strožeg kažnjavanja za ponovljene prekršaje.

Takođe, upitna je svrsishodnost kažnjavanja samostalnih preduzetnika sa novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00KM, a imajući u vidu da su brojni obveznici primjene ovog zakona upravo samostalni preduzetnici. S druge strane, propisana gornja granica, odnosno maksimum novčane kazne za kažnjavanje u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, koja je određena ovim zakonom u iznosu od 200.000,00KM, svakako da nije adekvatna sankcija za obveznike primjene ovog zakona iz finansijskog sektora, kao što su banke, osiguravajuća društva, mikrokreditne organizacije i dr., a koji ostvarju milionske prihode. Konačno, zakonodavac je propustio da odredi kojom tačno novčanom kaznom, tj. u kom iznosu će se kazniti pravno lice za prekršaj ako je prekršaj počinjen u njegovu korist od bilo kojeg lica koje djeluje samostalno ili kao dio tijela tog pravnog lica, a čija se rukovodeća pozicija u pravnom licu zasniva na ovlaštenju za zastupanje pravnog lica, ovlaštenju za donošenje odluka u ime pravnog lica ili ovlaštenju za obavljanje kontrole u pravnom licu, kao i usljed nedostatka nadzora ili kontrole od rukovodećeg lica.

O svim ovim navedenim dilemama svakako će se morati pozabaviti stručna i naučna javnost ukoliko se želi zaista uspostaviti balans između brojnih prekršajnih radnji koje su opisane i predviđenih novčanih kazni, odnosno ukoliko se želi stvoriti jedan jak preventivni sistem za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u zemlji.

Nadalje, nadzorni organi, kako su u Tabeli 1 prikazani, na različitim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, su zaista mnogobrojni. Tako, na primjer, inspeksijski nadzor nad sprovođenjem odredaba zakona i na osnovu njega donesenih propisa u Republici Srpskoj vrše pretežno Republička uprava za inspeksijske poslove/Inspektorat Republike Srpske, Agencija za osiguranje Republike Srpske, Agencija za bankarstvo Republike Srpske, Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske, zatim inspektori Poreske uprave Republike Srpske, kao i inspektori Republičke uprave za igre na sreću, zaposleni u Ministarstvu pravde Republike Srpske, u Advokatskoj komori Republike Srpske svako u skladu sa svojim nadležnostima.

Pri tome, praksa pokazuje da većina nadzornih organa, na vim nivoima vlasti u BiH posmatrano, još uvijek nije na adekvatnom institucionalnom stepenu razvoja kako bi adekvatno odgovorila postavljenim zadacima u oblasti nadzora obveznika primjene Zakona

o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, dok pojedini nadzorni organi nisu još uvijek uspostavili čak ni odgovarajući pravni okvir za provođenje zakona.

S tim u vezi, neophodno je najprije uraditi analizu kojom će se sagledati najprije pravni, a potom i institucionalni kapaciteti nadzornih organa. Zatim je neophodno uspostaviti platformu, tj. okvir za saradnju svih nadzornih organa, na onim nivoima vlasti u BiH koji to nisu još uvijek uradili, a zatim i koordinaciono tijelo svih nadležnih organa u BiH. Istovremeno, neophodno je hitno uspostaviti platforme za saradnju obveznika i nadzornih organa kako bi se kroz saradnju, zajedničke edukacije i strukovne sastanke, otklonile brojne nedoumice vezane za sprovođenje propisa u ovoj oblasti. Ovo iz razloga što cilj zakona ne smije i nije sigurno kažnjavanje obveznika, već uspostavljanje funkcionalnog i efikasnog sistema za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

5. LITERATURA

Lj. Mitrović, *Prekršajno pravo*, Banja Luka, 2014.

Lj. Mitrović, G. Maričić, G. Pavlović, Prekršaji u privredi Republike Srpske, Zbornik radova, *Krivičnoprocesni instrumenti efikasnosti državne reakcije na kriminalitet (norme i praksa)*, Bijeljina, 2022, str. 304-328.

G. Maričić, G. Pavlović, Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma - važeći pravni okvir u BiH i novine u pravu Evropske unije, Zbornik radova, *Usaglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama EU – stanje u BiH i iskustva drugih*, Banja Luka, 2024, str. 158-180.

G. Maričić, G. Pavlović, Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma u BiH – trenutne procjene i važeći strateški okvir, Zbornik radova, *Usaglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije – stanje u BiH i iskustva zemalja okruženja*, Banja Luka, 2024, str. 205 – 226.

Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (*“Sl. glasnik BiH”*, broj 13/2024).

Zakon o prekršajima BiH (*“Sl. glasnik BiH”*, broj 41/2007, 18/2012, 36/2014, 81/2015 i 65/2020).

Offences Under the New Law on the Prevention of Money Laundering and the Financing of Terrorist Activities

Assoc. prof. Goran Maričić, PhD

Assis. prof Gojko Pavlović, PhD

Abstract: In February 2024, a new Law on the Prevention of Money Laundering and the Financing of Terrorist Activities was adopted in Bosnia and Herzegovina. Chapter XIII. Penal Provisions, or Article 100 of the Law, prescribes the punishment of legal entities and responsible persons in a legal entity, i.e. those obliged to implement measures to prevent money laundering and the financing of terrorist activities, by supervisory authorities, for numerous punishable acts, or misdemeanors. The intention of the authors is to indicate who are the obliged entities to which the law applies, then who their supervisory authorities are, and finally which actions of the obliged entities have the characteristics of misdemeanors and in what range sanctions can be imposed for failure to implement this law. What is new, and what is regulated differently by this law compared to the previously law, and it is very important to emphasize, is that all income generated by the application of this new law represents the budget income of the level of government whose supervisory authority imposes a misdemeanor sanction, i.e. a fine. The author's position is that, given the fact that numerous actions of obligors have been determi-

ned and sanctioned as misdemeanors, education of all obligors in the application of this law is urgently needed. At the same time, the authors advocate the position that the upper limit, i.e. the maximum fine for punishment in the field of preventing money laundering and financing of terrorist activities, which is determined by this law in the amount of 200,000.00 KM, is not an adequate penalty for certain obligors in the application of this law, especially from the financial sector (banks, insurance companies, microcredit organizations, etc.), and that the fine for self-employed persons is not adequately determined, in the sense that it is too low.

Keywords: SPNFT, obligors, supervision, misdemeanor actions, fine

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License**.